

פרשת כי תשא

מאמר מחצית השקל

(א) מאי א כל העובר על הפקודים. אלא דא הוא א מאן דעבר על פקודין דמאריה, אי בעי לאתקנא קמי מאריה, ולא ישלוט עליה דינא דלעילא, זה יתנו. ז"ה בעי למיתן, לקרבא ליה בזאת, ולאנהרא לה בנהירו, בגין דלא תוקיד עלמא בשלהובוי. בגין דמאן דעבר על פקודין דמאריה, אפריד זה מזאת, ב כדין בעי לאתקנא לההוא אתר, ולארמא רישא קמי דינא, ולא ישלוט דינא עליה.

(ב) זה יתנו. ת"ח, בי דינא דלעילא, לא מענישין ליה לב"ג עד דאיהו בר עשרין שנין. מ"ט. בגין דההוא זמנא אשתלים בתרין חולקין, בחולקא דקב"ה וכנסת ישראל. וע"ד, אי ההוא זמנא עבר על פיקודא, למאן בעי למיהב, ד באתרא דחב גביה, ה ולמאן בעי לאמשכא. הדר ואמר מחצית השקל.

חלוסי גרסאות

א ג"א ל"ג מאן (קראקא). ב ג"א כו באי (קראקא).
ג ג"א למיתב (דפוסיס ראשוניס). ד ג"א לאתרא
(קראקא). ה ג"א ומאן (דפוסיס ראשוניס).

מסורת הזהר

א (שמות ל) תרומה תקעט.

מחצית השקל

המלכות, ולהדים הראש בפני הדין. דהיינו להמשיך ג"ר, ולא ישלוט הדין עליו.
(ב) זה יתנו. ת"ח וכו': זה יתנו, ברא וראה. בית דין של מעלה. אינו מעניש את האדם עד שיהיו לו עשרים שנה, מה הטעם. הוא, משום שבעת ההיא הוא נשלם בב' חלקים. בחלק הקב"ה וכנסת ישראל, שהיא המלכות, כי עשרים שנה, הם כנגד עשר ספירות דז"א ועשר ספירות דמלכות. וע"כ אם באותו זמן עבר על מצוה, למי צריך לתת. הוא, במקום שחטא לו. שו"ס זה, יתנו, שהוא ז"א

הסולם

מאמר

מאמר מחצית השקל

(א) מאי כל העובר וכו': שאל. מהו כל העובר על הפקודים. ומשיב. אלא זה הוא מי שעובר על מצוות התורה. אם רוצה להתחקן לפני אדונו, שלא ישלוט עליו דין שלמעלה. זה יתנו, צריך לתת זה, שהוא ז"א, ולקרבו בזאת, שהיא המלכות. ולהאיר לה אור, כדי שלא תשרוף העולם בלהביה. כי מי שעובר על מצוות התורה הוא מפריד זה מזאת. אז צריך לתקן אותו מקום. דהיינו (דפוסי דף מ"ג ס"ד) 573

ג) ת"ח, קב"ה וכנסת ישראל איקרון אחד. וכד כנסת ישראל בגלותא, לא איקרי אחד. ועל דא מחצית השקל, דהוא עשר גרה, רזא דיו"ד, בעי לאמשכא ולאנהרא באתרא דפגים.

ד) ודא הוא כופר נפשו ודאי. דהא ו נפש וא"ו איהי בי דינא. במאי אתכפרא ואסתליק דינא. בההוא מחצית השקל, ודא איהו טוב, דאנהר ליה. וכד מתדבקין תרווייהו, כחדא, טוב ונפש, כדין אקרי שקל הקדש. ואיתער כסף ימינא דמלכא, לגבי תרומת ה'.

ה) וע"ד בעא משה בשעתא דדינא, ועתה יגדל נא כח אדנ"י. יר"ד רבתא יתחבר בהדה, דאקרי מחצית השקל. ובאן אתר אתחבר. בשקל הקדש. וכד תרווייהו מתחברין, כל אינון בתי דינין דבתרע מקדשא, מסתלקין דלא למעבד דינא, דהא ודאי כפר נפשו יהב.

ו) ת"ח האי כופרא, כדאי הוא לכפרא על עשרה שבטין, דזבינו ליוסף, ואפרידו ז"ה מזא"ת, ועברו על פקודייה דמאריהון. בג"כ עשרים גרה השקל, לקביל ההוא דגר בארעא נוכראה, דאסתלק מארעא קדישא, ונמכר בעשרים. ובני ישראל לא ארימו רישא מההוא שעתא, בההוא חובא. אמר ליה קב"ה למשה, אי את בעי לארמאה רישיהון לעילא, זה יתנו, כ"ל.

חלופי גרסאות

ו ג"א נפשו (דפוסים ראשונים). ז ג"א ל"ג כחדא (קראקא). ח ג"א ואפריד (דפוסים ראשונים). ט ג"א ל"ג ונמכר בעשרים (קראקא). י ג"א מההוא (דפוסים ראשונים).

מאמר

הסולם

מחצית השקל

שיגדל הוא עם י' גדולה. ופירושו, שהי' הגדולה, שהיא יסוד, יתחבר עמה, שהוא נקרא מחצית השקל. ובאיהו מקום יתחבר. הוא בשקל הקדש. דהיינו שיהיו שניהם שקל שלם אחד. וכששניהם מתחברים כל אלו בתי הדין שבשער המקדש, שהוא מלכות, מסתלקים שלא לעשות דין, כי כפר נפשו נתן, ודאי. כי נפש היא מלכות, והיסוד הוא כופר נפשו, כנ"ל.

ו) ת"ח האי כופרא וכו': בוא וראה הכופר הזה, הוא כדאי לכפר על עשרה שבטים שמכרו את יוסף, שהוא יסוד, והפרידו זה, שהוא ז"א מזא"ת, שהיא המלכות. ועברו על מצות אדונם. משום זה עשרים גרה השקל, שהוא כנגד אותו הגר בארץ נכריה שהוא יוסף, שנסתלק מהארץ הקדושה ונמכר בעשרים. ובני ישראל לא הרימו ראשם מאותה שעה משום העון הזה. אמר קב"ה למשה, אם אתה רוצה להרים ראשם למעלה זה יתנו כל. שהוא יסוד ענקי כל.

ז"א כנ"ל. זלמי צריך להמשיך. חזר ואמר, מחצית השקל, שהוא יסוד.

ג) ת"ח קב"ה וכנסת ישראל וכו': בוא וראה, הקב"ה וכנסת ישראל, שהם ז"א ומלכות. נקראים אחד. וכשכנסת ישראל בגלות, לא נקרא אחד. ועל כן מחצית השקל, שהוא עשר גרה, הוא סוד הי', שהיא יסוד, שצריך להמשיך ולהאיר במקום שפגם, שהוא המלכות.

ד) ודא הוא כופר וכו': זה הוא כופר נפשו ודאי. כי נפשו היא אותיות נפש ו', שהיא בית הדין, דהיינו מלכות שנקראת נפש של ז"א, שה"ס ו'. ובמה היא מתכפרת והדין מסתלק ממנה, הוא באותו מחצית השקל, וזה הוא טוב, שהוא יסוד דז"א, שמאיר לה, וכשמתדבקים שניהם יחד, טוב, שהוא יסוד, ונפשו, שהיא מלכות, או נקרא שקל הקדש, וכסף, שהוא ימין המלך, דהיינו חסד, נתעורר להאיר אל תרומת ה', שהיא המלכות.

ה) וע"ד בעא משה וכו': וע"כ התפלל משה בשעת הדין, ועתה יגדל נא כח ה'.

ז) ת"ח, ההוא צדיק כל אקרי, וכנ"י עשיראה דכלהו כ אתכלילת ביה. אתקרבו דא בדא, כדין שקל הקדש אקרון, בגין דאיהו פלג גופא, וכנס"י פלג גופא, אתחברו דא בדא, גופא אשתלים.

ח) ותרין עשר שבטין דתחות ימא, ינקין כל חד מאתר דיליה. הה"ד, זה יתנו. ז"ה, חושבן תרין עשר, דאתדבקי סחרני משכנא עילאה. ובההוא זמנא יהא לון נשיאות רישא, משום דאתדבק ראש המטה באתריה ההוא דנטיר יר"ד. וכד אזל לעלמא דאתי, אתוסף ביה יר"ד, דכתיב א ויישם בארון במצרים.

ט) ועל ידוי דמשה דאתייליד באדר, אסתלק מתמן, והוה לון לישראל נשיאת ראש. ובגין כך באדר יהבין אינון שקלים, לארמא רישיהון לעילא, ולקרבא קידושין דמלכא לאתרייהו, וסטרא דימינא אתער בעלמא, וסמכי משכנא אתקיימו על תיקוניהון. ואתיא זאת ברשימו דצדיק דהוא יר"ד, דאיתדבק בה בכל קידושין דלעילא, כד אתייהיב מחצית השקל, דאיהו מעין כ דכספין, דאתקשרו דא בדא.

י) וע"ד קטרת לבטלא דינא, ולבטלא מותנא, בגין דקשיר מ לה באתרא דזה. ות"ח, קטרת וכל קרבנין דמקרבין, מהאי מחצית השקל אתי, דיהיב (* כל חד וחד מישראל, וכדין תרומת ה' ודאי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ ג"א אתכללו בה (קראקא). ל ג"א דכסופין (קראקא)
ג"א דכסיפין (חינצא). מ ג"א ליה (קראקא).

ב (בראשית ג) יוחי כ

מחצית השקל

הסולם

מאמר

ט) ועל ידוי דמשה וכו': ועל ידי משה שגולד באדר, נסתלק יוסף משם. ומצרים, שכתוב, ויקח משה את עצמות יוסף תג'. והיתה להם לישראל נשיאת ראש. ומשום זה גותנים באדר השקלים האלו, להרים ראשם למעלה ולקרב האורות הקדושים של המלך למקומם, וצד ימין, שהוא חסד, נתעורר בעולם, ואדני המשכן התקיימו על תקוניהם. וזאת, שהיא מלכות, באה ברשימו של הצדיק, דהיינו יסוד, שהוא י', שמתדבק בה בכל האורות הקדושים שלמעלה, כשניתן מחצית השקל, שהוא מעות של כסף, כי אז מתיחדים זה בזה.

ז) ת"ח ההוא צדיק וכו': בוא וראה הצדיק הזה, דהיינו יסוד שנקרא יוסף, נקרא כל, וכנסת ישראל, שהיא המלכות, העשירית של כל הספירות, נכללת בו ביסוד, מתקרבים זה אל זה, או נקראים שקל הקדש. משום שהוא חצי גוף, וכנסת ישראל חצי גוף, כשמתחברים זה בזה, נשלם הגוף.

י) וע"ד קטרת לבטלא וכו': וע"כ באה קטרת לבטל הדין ולבטל המות, משום שמקשר המלכות במקום שנקרא זה, שהוא יסוד, ובוא וראה, קטרת, וכל הקרבנות שמקריבים, באים ממחצית השקל הזה, שנתן כל אחד ואחד מישראל, ואז המלכות היא תרומת

ח) ותרין עשר שבטין וכו': וי"ב השבטים העליונים שמתחת הים, שהוא המלכות, יונקים כל אחד ממקום שלו, ז"ש זה יתנו. זה, הוא חשבון י"ב שמתדבקים סביב המשכן העליון, שהוא המלכות, ובעת היא תהיה להם נשיאת ראש משום שנתדבק ראש המטה, שהוא מלכות, במקומו של איתו ששומר י', שהוא יוסף שומר הברית, שהוא יסוד, וכשהלך יוסף לעולם הבא נתוספה בו י', שכתוב ויישם בארון במצרים. שכתוב ויישם עם ב' יודין.

(יא) ת"ח, כתיב א עטרת תפארת שיבה כו'. עטרת, דא תרומת ה', דאיהי עטרת תפארת. בגין נ דהא תורה שבעל פה, מעטרא לתורה שבכתב. בגין דאיהי אתרא דאתגלייא, לגלויי סתרהא, ולפרושי תיקונין דילה, על ידא דעטרת, דאיהי מראה, דכלהו אתגליין בה. וכי תימא היאך אתגליין בה. בההוא אתר דאקרי דר"ך צדקה. ומאן איהו דרך צדקה. דא זה דאנהיר לה. וכדין תמצ"א ודאי נהירו דתורה שבכתב.

(יב) ועל דא תרומת ה' איקרי, תרומת ודאי, דארים דגליה על כולא, ההוא דכתיב ב ביה, ד גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלהינו. אימת איהו גדול ואתער בעטרוי. בעיר אלהינו. וכדין, נהירו דעתיק יומין נהיר בזעיר אנפין, ואתער בגין לאתדבקא בקרתא קדישא. הה"ד, עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא. ונגיד לההוא אתרא ע דאקרי צדקה, ואנהיר חוורא לסומקא. (יג) ונהרין מניה שתין גבורין, ותרין עשר שבטין. בג"כ ששים פ עשרון

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ג) (משלי טו). ד (תהלים מח) פקודי רעס ז"ח ד' נ ג"א דהאי (דפ"ס רש"י). ס ג"א ל"ג ביה (קראקא). ע ג"א דאיהו דרך (וינציא בסוגריים). א ג"א עשרים בכלי אחד ונכללין (קראקא). נא ט"ד נב ט"ב.

מאמר

הטולם

מתצית השקל

תרומת ה' ודאי. שמרמיים אותה להתחבר עם ד"א. (יא) ת"ח כתיב עטרת וכו': בוא וראה, כתוב, עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא. עטרת זו היא תרומת ה', שהיא עטרת תפארת, דהיינו מלכות. משום שתורה שבעל פה, שהיא מלכות, מעטרת לתורה שבכתב, שהיא ז"א. משום שהיא מקום שנתגלה בהארת החכמה, לגלות סתרים ולפרש תקוניה על ידי עטרת, שהיא מראה, שכולם מתגלים בה. ואם תאמר איך הם מתגלים בה. היינו במקום ההוא שנקרא דרך צדקה. ומי הוא דרך צדקה. הוא זה שמאיר לה. שהוא יסוד, ואז תמצא ודאי האור של תורה שבכתב, שהוא ז"א. (יב) ועל דא תרומת וכו': ועל כן נקראת תרומת ה'. היא תרומה ודאי, כי מדימה דגלו על הכל. זה הוא שכתוב בו, גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו. מתי הוא גדול ומתער בעטרותיו, בעיר אלקינו, שהיא מלכות. ואז מאיר האור דעתיק יומין, שהוא כתר, בוי"א, ומתער, כדי להדבק בעיר הקדושה. שהיא מלכות. ז"ש, עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא. ונמשך למקום ההוא שנקרא צדקה, שהוא מלכות. ומאיר הלבן, שהוא חסד, לאדום שהוא דין. פירושו, ז"א לפי עצמו הוא תמיד בחסדים (דפ"י דף מ"ד ט"א) 576

מכוסים מחכמה, חוץ כשמתחבר עם המלכות להשפיע בה חכמה, אז מאירה החכמה גם בו. וז"ש, (באות י"א) עטרת דא תרומת ה', דהיינו מלכות. דאיהי עטרת תפארת, שהיא העטרה אל התפארת שהוא ז"א, דהא תורה שבעל פה, שהיא המלכות, מעטרא לתורה שבכתב. דהיינו שהמלכות מעטרת אותו בהארת החכמה, כי בהיותו לפי עצמו, הוא בהעלם החכמה. וז"ש בגין דאיהי אתרא דאתגלייא וכו' כי אין החכמה מתגלה בשום ספירה מע"ס אלא במלכות (כמ"ש) בזהר בראשית א' דף רע"ו ד"ה ועוד כמה ע"ש) וז"ש דרך צדקה דא זה דאנהיר לה, דהיינו יסוד המתחבר עם המלכות להאיר לה החכמה, וכדין תמצא ודאי נהירו דתורה שבכתב, כי אז בזמן שמשפיע הארת חכמה למלכות מתגלה בהכרח גם בו הארת החכמה. וע"כ תמצא ודאי נהירו דתורה שבכתב. דהיינו שתמצא גם בוי"א הארת החכמה. וז"ש אימת איהו גדול ואתער בעטרוי. מתי נבחן ז"א לגדול, ומתער בעטרותיו, שהם הארות החכמה, בעיר אלקינו, היינו בשעה שמחובר עם עיר אלקינו, שהיא המלכות, כדי להשפיע בה הארת החכמה. ואז נמצאת החכמה גם בו. (יג) ונהרין מניה שתין וכו': ואז, כשמוחבר עם המלכות להשפיע בה הארת החכמה

ככדי אחד נבללין, דכלהו מסטרא חד. ותרין עשר לא אתכללן עמהו, דאינון ינקין נופא דאילנא, הה"ד זה יתנו, ודאי יתנו לכולא, ז לענפי דסחרני אילנא. וע"ד כל אומין מתכפרין בקרבנא דישראל.

מאמר ויניקהו דבש מסלע

(ד) וישראל ינקין בקדמיתא מהאי אתר דאקרי סלע. היינו דכתיב (ה) ויניקהו דבש מסלע. ומ"ט דבש. בגין דאיהו תמר, דכתיב (ו) זאת קומתך דמתה לתמר.

(ט) ולבתר, שמן מחלמיש צור. דא אתרא דלעילא, אתרא דיצחק שרי. אע"ג דשמן מסטרא דאברהם, כד ישראל מכשרין עובדיהו, מהפכין דינא לרחמי ודא הוא דאמר לון קב"ה, ויניקהו דבש מסלע, דאתחברן תמר דכר ונוקבא. ושמן מחלמיש צור, כולהו דרגין נגדין שמן, ואפילו אתר דאיקרי צור. והיינו דכתיב, (ז) הצור תמים פעלו. דאתהדר צור למעבד פעלו דתמים. תמים דא אברהם, דכתיב (ח) התהלך לפני והיה תמים. צור דא יצחק, ואקמוה. (טז) ת"ח, ע"ד תמה משה ואמר, (י) המן הסלע הזה נוציא לכם מים. כיון

חלופי גרסאות

ז נ"א לאפני (קראקא).

מסורת הזהר

(ה) (דברים לב) אחרי מות קטו. (ו) (שיר ז) משפטים תקעו ז"ח בשלח אות ז. (ז) (דברים לב) תולדות פג. (ח) (בראשית יז) הקסה"ז קצח. (ט) (במדבר כ).

ויניקהו דבש מסלע

(ט) ולבתר שמן מחלמיש וגו': ולאחר כך, שמן מחלמיש צור. זה הוא מקום שלמעלה, המקום שיצחק שורה בו, שהוא קו שמאל. ואע"פ ששמן, שהוא חסדים, הוא מצד אברהם, שהוא חסד, הנה כשישראל מטיבים מעשיהם, הם מהפכים הדין לרחמים, ויונקים שמן שהוא חסדים, מיצחק, שהוא מדת הדין. וזהו שאמר להם הקב"ה, ויניקהו דבש מסלע, דהיינו שנתחברו כמו תמר, שהוא דכר ונוקבא. וכיון שנתחברו זמין דכר ונוקבא, אז ושמן מחלמיש צור, היינו שכל המדרגות מושכות שמן, ואפילו המקום שנקרא צור, שהוא מדת הדין, והיינו שכתוב, הצור תמים פעלו. שחוד צור, שהוא דין, לעשות פעלו של תמים, תמים זהו אברהם, שכתוב בו, התהלך לפני והיה תמים. צור זה יצחק, וכבר העמידוהו.

(טז) ת"ח ע"ד תמה משה וכו': בוא ראה, על זה התפלא משה ואמר, המן הסלע הזה נוציא לכם מים. דהיינו, כיון שאינכם הילכים

הסולם

החכמה, כנ"ל בסמוך, מאירים ממנו ששים גבורים, ושנים עשר שבטים. משום זה ששים עשרון נבללים בכלי אחד, כי כולם הם מצד אחד. משמאל, ושנים עשר אינם נכללים עמהם, כי הם יונקים מענף האילן, שהוא הקו האמצעי. ז"ש, זה יתנו, זה, שהוא בחשבון י"ב, ודאי יתנו לכל, לענפים שמסביב האילן, ע"ש ע"י ענפים, כנגד ע"י שרי האומות, וע"כ כל האומות מתכפרים בקרבנות ישראל.

מאמר ויניקהו דבש מסלע

(ד) וישראל ינקין בקדמיתא וכו': וישראל יונקים מתחילה ממקום זה שנקרא סלע, שהוא מלכות, בעת שהיא בבחינת שמאל, היינו שכתוב, ויניקהו דבש מסלע. דהיינו, שהארת החכמה המכונה דבש, הניק אותם מן המלכות הנקראת סלע. ומה הטעם נקרא דבש, הוא משום שהמלכות נקראת תמר, שכתוב, זאת קומתך דמתה לתמר, ודבש נמשך מתמר.

דאתון לא אזלין באורח מישר, ולא מבסמין אתרא. וע"ד ישראל עבדין נסוך המים בחג, לינקא האי מזבח ממיא דאברהם, וכדין אתברך עלמא. (יז) וב"נ כד איהו מברך על מזונא בכסא, איבעי ליה למיהב ביה מיא, בברכת הארץ, לברכא להאי ארץ, דאיקרי מזבח, ואיקרי כוס של ברכה, דכלהו ברכאן ביה תליין.

(יח) ות"ח, כד ישראל מכשרן עובדיהו, האי מזבח, שלטא בסטרא דימינא, והוו חזיין כחיזו אריה רביע עליה, על קרבנא, ואכיל ליה. וע"ד ׀ מדבחא איקרי אריאל. ׀ קרית חנה דוד. ודאי דחולקיה דדוד הוא, וכל יומי אשתדל לאנהרא לה.

(יט) וע"ד ׀ תודיעני אורח חיים. כד"א, ׀ וידע אלהים. אורח חיים, ומאן הוא. שובע שמחות, ההוא דכל שבעא ׀ אתכליל ביה, ׀ ויהדר אנפוי לקבלי פניך, דאנא אחיד בהון. וכדין נעימות בימינך נצח, דשמאלא אתכלילת בימינא. וכד אתכלילת, אתהדר צור למעבד פעלו דתמים, וע"ד זה יתנו.

מאמר בכור שורו הדר לו

(כ) פתח ואמר, ׀ בכור שורו, דא יוסף. הדר, דא יעקב. דכתיב אלה

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(י) (ישעיה כט). כ) (תהלים טז) ב"א קמה תרומה תשם ויקרא לב פנחס קצ תקפב בהשמשות ח"נ ד' שו : די רת"ו בהקדמה ד"ה : ת"ל ד' עו. ז"ח לב ט"ד שו ט"ב לעיל יתרו אות ז. ל) (שמות ב) וירא רב. טו) (דברים לג) מקץ קסד.

ק נ"א אקרי אריאל מדבחא (דפוסים ראשונים) ר נ"א אתכלילן (דפוסים ראשונים). ש נ"א ויסדר (קראקא).

מאמר

הסולם

ויניקוהו רבש מסלע

(יט) וע"ד תודיעני אורח וגו' : וע"כ כתוב, שדוד אמר, תודיעני אורח חיים, תודיעני פירושן כש"א וידע אלקים, שהוא קבלת התפלה, אף תודיעני פירושן שחתן לי, אורח חיים. ומה הוא. היינו שובע שמחות, אותה שכל השביעה נכללת בו, דהיינו היסוד ויחזיר פניו כנגד פניך, היינו כנגד הפנים שאני אחזו בהם, שהם המלכות. ואז נעימות בימינך נצח. שהמלכות, שהיא בחינת שמאל, תכלול בימין, שהוא נצח. וכשהיא נכללת בימין, חוזר צור, שהוא דין לעשות פעלו של תמים, שהוא חסד (כנ"ל אות ט"ו) וע"כ זה יתנו. דהיינו שיתנו ליחד ז"א שנקרא זה, עם זאת שהיא מלכות.

מאמר בכור שורו הדר לו

(כ) פתח ואמר בכור וגו' : פו"א בכור שורו, זה יוסף, הדר, זהו יעקב. שכתוב, אלה תולדות יעקב יוסף, ומאין לנו שיעקב נקרא הדר

הולכים בדרך הישר. ואינכם מבשמים המקום. להפך הדין לרחמים, איך אפשר להוציא מים, שהם חסדים. מן הסלע שהוא דין. וע"כ עושים ישראל נסוך המים בחג, שהמזבח שהוא מלכות, יינק מהמים של אברהם, שהם חסדים. ואז מתברך העולם.

(יז) וב"נ כד איהו וכו' : ואדם, כשהוא מברך על המזון על הכוס, צריך לתת מים בכוס, כשמגיע לברכת הארץ, כדי לברך הארץ הזו, שנקראת מזבח, ונקראת כוס של ברכה, דהיינו המלכות, שכל הברכות תלויות בו. (יח) ות"ח כד ישראל וכו' : ובוא וראה, כשישראל מטיבים מעשיהם, המזבח הזה, שהוא המלכות, שולט בצד ימין, שהוא חסד, והיו רואים כמראה אריה רבוץ עליו, על הקרבן, ואוכל אותו. כי אריה הי"ס חסד. וע"כ נקרא המזבח אריאל, דהיינו ארי אל. שמורה על חסד. ונקרא קרית חנה דוד כי היא ודאי חלקו של דוד, שכל ימיו השתדל להאיר לה. אל המלכות הנקראת מזבח.

578 (דפוי דף מ"ד ט"א)

תולדות יעקב יוסף. ומנ"ל דאקרי יעקב הדר. זכתיב וימלוך תחתיו הדר, ואוקמוה באידרא קדישא. וקרני ראם קרניו, אלו אברהם ויצחק. בהם עמים ינגח יחדיו. מהו יחדיו. אלא כד כלהו אבהן כחדא, לית דיקומון קמייהו (* ובההוא זמנא, ישראל זקפין רישא. הה"ד, כי תשא.

(כא) ות"ח, כד נפקו ישראל ממצרים, בסיועא דאבהן נפקו, וארימו רישא. הה"ד, ו בני ישראל יוצאים ביד רמה. מאן יד רמה. דא אברהם. ידא ימינא, דבעי לארמא לה על שמאלא.

(כב) ומה אברהם, עבד ליה קב"ה נוקמין בליליא, אוף ישראל ביד רמה נפקין, וסיועא דיליה נקטו. ונטרו יד דיליה, דאומי לאבימלך. וע"ד לנטרא ההוא יד רמה ו ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים.

(כג) ומנו שבע שבועין מתתא לעילא לסלקא לאתריה, ולקבלא חירות מאימא עילאה. וכד אשתלימו, נחתא אורייתא, ופתיחו דילה באברהם, אנכי לקבליה. לא יהיה, לקבליה דיצחק.

מאמר עשרת הדברות כנגד ע"ס

(כד) ות"ח, כד יהיב קב"ה אורייתא לישראל, רשים לה ברזא דשמא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת ג"א ומ"ט (קראקא). א ג"א ל"ג מכאן עד הוא יצחק באמצע אות כ"ה (קראקא).

ג (בראשית לו) ויחי רצ. ט (שמות יד) שמות שכב גשא צו ר"ז בהקדמה ד' ט. תס"ט ד' קא ; ז"ח ד' עא ט"ג. ע (שם יג) לך קלט.

בכור שורו הדר לו

הסולם

מאמר

היד שלו, דהיינו השבועה שנשבע לאלימלך, וע"כ כדי לשמור היד הרמה היא, דהיינו השבועה, ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים.

(כג) ומנו שבע שבועין וכו' ; וספרו שבעה שבועות, שה"ס חג"ת נהי"מ, ממטה למעלה, דהיינו ממלכות עד חסד, כדי לעלות למקומו של אברהם, שהוא חסד. ולקבל חירות מאמא עליונה, שהיא בינה שהיא אחר חסד. כי אחר שהשלימו החסד עלו לבינה בשבועות. וכשנשלמו, ירדה התורה, והפתיחה שלה היא באברהם, שהוא חסד. כי אנכי הוא כנגד אברהם. לא יהיה, הוא כנגד יצחק.

מאמר עשרת הדברות כנגד ע"ס

(כד) ות"ח כד יהיב וכו' ; ובוא וראה, כשנתן הקב"ה התורה לישראל, רשם אותה בסוד השם הקדוש, ואמר, אנכי ה' אלקיך, בסוד החסד, שאברהם אחוזו בה, וכנגדו הן רמ"ח

הדר. הוא שכתוב, וימלוך תחתיו הדר. והעמידוהו באדרא רבא קדישא (אות שט"ז). וקרני ראם קרניו, אלו אברהם ויצחק. בהם עמים ינגח יחדיו, שואל, מהו יחדיו, ומשיב, אלא כשכל האבות הם ביחד, אין מי שיקום לפניהם. ובעת ההיא ישראל ירזמו ראש. ז"ש כי תשא את ראש בני ישראל וגו'.

(כא) ות"ח כד נפקו וכו' ; ובוא וראה כשיצאו ישראל ממצרים, בעזרת האבות יצאו, והרימו ראש. ז"ש ובני ישראל יוצאים ביד רמה. מי היא יד רמה. זו היא אברהם, שהוא יד ימין דז"א, שהוא חסד, ונקרא רמה, משום שצריך להרימה על יד השמאל, שהוא גבורה. דהיינו שצריכים להשליט החסד על הדין.

(כב) ומה אברהם עבד וכו' ; ומה אברהם, עשה לו הקב"ה נקמות בלילה. כמ"ש ויחלק עליהם לילה. אף ישראל יצאו ביד רמה, שהוא אברהם כנ"ל, ועזרתו אחוזו. ושמרו 579 (דס"י דף מ"ד ט"א י" ט"ב)

קדישא, ואמר (9) אנכי ה' אלהיך, ברזא דחסד דאברהם אחיד בה, ולקבליה מ"ע. ורזא דא, תפקידתא קמייתא דפקיד קב"ה לאברהם, מצות עשה הוה. דכתיב, (10) לך לך מארצך. ובג"כ מ"ע רמ"ח, כחושבן אברהם. (כה) (11) לא יהיה לך אלהים אחרים. ברזא דגבורה, דאחיד בה יצחק. דכל אינון אלהים אחרים, ואינון סרכין ממנו, מסטריה ינקין. וכן עשו, וכל אינון ממנו דיליה. דהא יצחק במצות ל"ת אחיד, ותפקידתא קמייתא דיליה, מצות לא תעשה הוה, דכתיב, (12) אל תרד מצרימה. ומל"ת מסטרא דדינא אתי, דהא מענישין ליה לבינ כד עבר עלה.

(13) ובג"כ, חושבן מצות לא תעשה, ברזא דדרגא דיליה, ברזא דשס"ה לקביל יומין דשמשא, דנהיר מסטרא דגבורה. הה"ד, (14) כצאת השמש בגבורתו. (כו) לא תשא, ברזא דת"ת, דאקרי אמת, דאחיד בה יעקב שלימא, ויניק תרי חולקין, מ"ע ומל"ת. דכתיב, (15) ויעקב איש תם יושב אוהלים. ועל דאיהו אשלים לכל סטרין, לרחמי ולדינא, למ"ע ולמצות ל"ת, איקרי שלים. ולקבליה לא תשא, בגין דשבועתא לשלמא אתי. וע"ד איהו ברזא דעשה ולא תעשה. דכמא דאיהי ל"ת כד איהי לשקרא, דכתיב (16) לא תשא. הכי ב איהי מ"ע, כד איהי באמת, דכתיב (17) ונשבעת חי ה' באמת. וכתיב (18) ובשמו תשבוע.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(9) (שם כ) לך רמט ת"ז תליט די עט. תסיג די צד : ב ג"א ליג איהי (דוטסים ראשונים).
 ז"ח ויצא אות ד מא סי"ה. (10) (בראשית יב) לך יב
 (11) (שמות כ) ויחי תרי ז"ח ויצא אות ה די עח סיג סד. (12) (בראשית כו) בהשמטות ח"ב די רעו. תק"ח
 די קיט סיג. (13) (שופטים ה) ז"ח בראשית אות רצג שעג. (14) (בראשית כה) תולדות עח לעיל פרשת יתרו
 אות קכה. (15) (שמות כ) יתרו תלו ז"ח ויצא אות ו די ע"ו סיב. (16) (ירמיה ד) בהשמטות ח"ב די רעו.
 די. (17) (דברים ו) יתרו תקכב.

עשרת הדברות כנגד ע"ס

הסולם

מאמר

החמה, המאירה מצד הגבורה. ז"ש, כצאת השמש בגבורתו.

רמ"ח מצוות עשה. וז"ס, שמצויה ראשונה שצויה הקב"ה לאברהם, מצות עשה היתה, שכתוב, לך לך מארצך וגו'. ומשום זה מספר מצוות עשה הן רמ"ח, שהן כחשבון אברהם. (כה) לא יחיה לך וגו': לא יהיה לך אלהים אחרים, הוא בסוד הגבורה, שיצחק אחוז בה, כי כל אלהים אחרים אלו, והשרים הממתיים האלו, שעל האומות, יונק מן הצד שלו, שהוא צד שמאל. וכן עשו וכל הממונים שלו. כי יצחק אחוז במצוות לא תעשה, ומצויה ראשונה שלו, מצות לא תעשה היתה, שכתוב, אל תרד מצרימה. ומצות לא תעשה באה מצד הדין. כי מענישים את האדם העובר עליה.

(כו) לא תשא ברזא וכו': לא תשא הוא בסוד ת"ת, שנקרא אמת, שאחוז בה יעקב השלם. והוא יונק ב' חלקים, חסד ודין, דהיינו מצוות עשה ומצוות לא תעשה, שכתוב, ויעקב איש תם יושב אוהלים, דהיינו ב' אוהלים, על דין ושל חסד. ועל שהוא משלים לכל הצדדים, לחסד ולדין, למצוות עשה ולמצוות לא תעשה, הוא נקרא תם. וכנגדו הוא, לא תשא, משום שהשבועה באה לעשות שלום, כי יעקב הוא קו האמצעי העושה שלום בין ב' הקוין ימין ושמאל (כנ"ל בפלפ"ס אות ל"ח). וע"כ הוא בסוד עשה ולא תעשה, כי כמו שלא תשא הוא לא תעשה כשהוא לשקר, שכתוב לא תשא, כך היא מצות עשה, כשהיא באמת

(כו) ובג"כ חושבן מצוות וכו': ומשום זה, חשבון מצוות לא תעשה, בסוד המדרגה שלו, הוא בסוד מספר שס"ה. כנגד שס"ה ימות 580 (דפריי דף מ"ד סיב)

(כח) זי זכור את יום השבת, ברזא דברית, דאיהו יסוד, דאחיד ביה יוסף. וע"ד אקרי שבת. דהא יוסף כל אקרי, ושבת נמי איקרי כל. בגין דכל עיגונא ותפנוקא נפיק מניה, לקיימא לעלמין כלהו. ועל דא שבת כלילא מעשה ולא תעשה. בגין דיוסף נמי בוכרא, דנטיל תרין חולקין.

(כט) ת"ח, כתיב בדברות במשנה תורה, (ג) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך ה' אלהיך משם ביד חזקה ובזרוע נטויה על כן צוך ה' אלהיך לעשות את יום השבת. הכא אוליף לן אורייתא רזא עילאה, דהא ההוא צדיקא דאזדבן לעבדא במצרים, ואחילו ליה. לקבליה איהו זכור את יום השבת. ובג"כ אמר לון קב"ה לישראל, ג בבעו מנכון הוו דכירין ההוא צדיקא דאזדבן על ידיכו, והוה לעבדא במצרים, ובההוא חובא אתגזר עלייכו לאשתעבדא במצרים, ולכפרא ההוא חובה דזבינתון ליה. נטרו יומא דשבתא, וישתביק לכון, דהא יומא דשבתא לקבליה איהו.

(ל) כדאוקימנא ברזא דמהימנותא. יומא קדמאה, לקבליה דאברהם. הה"ד, (ז) חסד אל כל היום. יומא תניינא, לקבליה דיצחק. ובג"כ ביה יתיב קב"ה למידן עלמא. יומא תליתאה לקבליה דייעקב, דאיהו קו האמצעי, ובג"כ כתיב ביה בעובדא דבראשית, * (ז) יקוו המים.

חלופי גרסאות

ג נוסח אחר ברעי (קראקא).

מסורת הזהר

(ז) (שמות כ) הקסה"ז לד. ה) (דברים ה) בא קא. (ו) (תהלים נב) חיי שרה רלב. ז) בראשית א) ב"א סו ריח לעיל יתרו אות פד.

עשרת הדברות כנגד ע"ס

אלקיך לעשות את יום השבת. כאן מלמדת אותנו התורה, סוד עליון, כי אותו צדיק שנמכר לעבד למצרים, וחללוהו, כנגדו הוא זכור את יום השבת, ומשום זה אמר הקב"ה לישראל, בבקשה מכם, היו זוכדים אותו צדיק שנמכר על ידכם, והיה לעבד במצרים, שבאותו חטא נגזר עליכם להשתעבד במצרים, ולכפר אותו חטא שמכרתם אותו, שמרו את יום השבת, ויתכפר לכם, כי יום השבת הוא כנגדו.

(ל) כדאוקימנא ברזא דמהימנותא וכו': כמו שהעמדנו בסוד האמונה. יום ראשון, מששת ימי בראשית, הוא כנגד אברהם, שהוא חסד. ז"ש חסד אל כל היום. יום שני, הוא כנגד יצחק, שהוא גבורה, ומשום זה יושב בו הקב"ה לדון העולם. יום שלישי, הוא כנגד יעקב שהוא קו האמצעי, ומשום זה כתוב בו במעשה בראשית, יקוו המים אל מקום אחד. כי קו האמצעי מיחד את קו הימין ואת קו השמאל ועושה אותם אחד.

יומא

הסולם

מאמר

באמת. שכתוב, ונשבעת חי ה' באמת. וכתוב ובשמו תשבע.

(כח) זכור את יום וגו': זכור את יום השבת לקדשו, הוא בסוד ברית, שהוא יסוד, שיוסף אחוז בו. וע"כ נקרא שבת, כי יוסף נקרא כל, וגם שבת נקרא כל, משום שכל עונג ומעדן יוצא ממנו לקיים כל העולמות. וע"כ שבת כלול מעשה ולא תעשה, דהיינו זכור, ולא תעשה בו כל מלאכה. משום שגם יוסף הוא בכור כמו יעקב שה"ס ז"א הנקרא בכור, שלוקח ב' חלקים, חסד ודין. כלומר כמו שיעקב שהוא ת"ת הוא קו האמצעי הכולל ימין ושמאל שהם חסד וגבורה, כך יוסף, שהוא יסוד, כולל ימין ושמאל, שהם נצח והוד.

(כט) ת"ח כתיב בדברות וכו': בוא וראה כתוב בדברות שבמשנה תורה, וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך ה' אלקיך משם ביד חזקה ובזרוע נטויה על כן צוך ה'

(לא) יומא רביעאה, לקבליה דדוד. דכתיב ביה, (ח) יהי מאורות מארת חסר, דהא כנסת ישראל לית לה נהורא מדילה, אלא מה דאיתייהב לה על ידא דצדיקא. הכי נמי דוד, דכתיב ביה (ט) עני ואביון אני, ולית ליה חיים, אלא מה דאתיהיב ליה מיומי דאדם קדמאה, ע' שנין.

(לב) יומא חמישאה, לקבליה דמשה. יומא שתיתאה, לקבליה דאהרן. ואינון ששת ימי בראשית לתתא, לקביל ששת ימי בראשית דלעילא. ומאן אינון ששת ימי בראשית לעילא. אינון דרמיזו בקרא, (י) לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל וגו' לך ה' הממלכה. ואינון חולקהון דצדיקיא ברזא דא, הגדולה: דא אברהם. הגבורה: יצחק. התפארת: יעקב. הנצח: חולקא דמשה. ההוד: חולקא דאהרן. כי כל: לקביל חולקא דיוסף. הממלכה: חולקא דדוד. ויוסף שבת אקרי לתתא, לקביל צדיק חי העולמים, ואקרי שבת לעילא. ובג"כ כתיב, (יא) על כן צוץ ה' אלהיך לעשות את יום השבת. (יג) ת"ח, כד בעו ישראל למכבש לארעא דכנען, אקיפו לה שיתא יומין, זמנא חדא בכל יומא, לקביל אינון שית זכאי קשוט דעליהון מתקיים עלמא. וביומא שביעאה שבע זמנין, לקביל יומא דשבתא, דאיהו לקביל צדיק, דאיהו זן לכולהו, ומקיים להון, דכתיב (יב) הצבה עמודיה שבעה. וכתיב (יג) וצדיק

מסורת הזהר

(ח) (שם) ב"א צח ז"ז בראשית אות קנח. (ט) (תהלים טו) ויצא ריט תק"ח ד' קח ס"ב. (י) (דה"א כט) ב"א שלט להלן אות מ. (כ) (דברים ה) לעיל אות כט. (ל) (משלי ט) לך קכת ז"ז בראשית אות רמ. (מ) (שם י) ב"א שסב.

מאמר

הסולם

עשרת הדברות כנגד ע"ס

הוא יעקב. הנצח, הוא חלקו של משה. ההוד, הוא חלקו של אהרן. כי כל, הוא כנגד חלקו של יוסף. שהוא יסוד הנקרא כל. הממלכה, היא חלקו של דוד. ויוסף נקרא שבת למטה. דהיינו יום השבת, כנגד צדיק חי העולמים, ונקרא שבת למעלה שהוא יסוד, הנקרא כל. ומשום זה כתוב על כן צוץ ה' אלקיך לעשות את יום השבת, לכפר על עון מכירת יוסף (כנ"ל אות כ"ט).

(ג) ת"ח כד בעו וכו': בוא וראה, כשרצו ישראל לכבוש את ארץ כנען הקיפו אותה, את יריחו, ששה ימים. פעם אחת בכל יום, כנגד אלו ששה צדיקי אמת שעליהם מתקיים העולם, שהם אברהם יצחק יעקב נ"ט אהרן דוד, וביום השביעי, שבע פעמים, כנגד יום השבת, שהוא כנגד צדיק. שהוא יסוד, שהוא זן את כולם, ומקיים אותם. שכתוב, הצבה עמודיה שבעה וכתוב, וצדיק יסוד עולם.

הוא

(לא) יומא רביעאה לקבליה וכו': יום רביעי, הוא כנגד דוד, שהוא מלכות. שכתוב בו, יהי מארת, מארת כתוב חסר ו', משום שכנסת ישראל, שהיא המלכות, אין לה אור משלה, אלא מה שניתן לה על ידי הצדיק, שהוא יסוד. כך דוד, שכתוב בו עני ואביון אני, ואין לו חיים אלא מה שניתנו לו מימיו של האדם הראשון, ע' שנים.

(לב) יומא חמישאה לקבליה וכו': יום חמישי, הוא כנגד משה, שהוא נצח. יום הששי הוא כנגד אהרן, שהוא הוד. ואלו ששת ימי בראשית שלמטה, הם כנגד ששת ימי בראשית שלמעלה. ומי הם ששת ימי בראשית שלמעלה. היינו אלו הרמוזים בכתוב, לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ, לך ה' הממלכה. והם חלקם של הצדיקים בסוד כזה, הגדולה, שהיא חסד, היא אברהם. הגבורה, היא יצחק. התפארת,

יסוד עולם. איהו יסודא ועיקרא דכל אינון זכאין, ואי לא זכותהון דצדיקיא, לא הוו יכלין למכבשה. הה"ד, (ג) לא בצדקתך וביושר לבבך אתה בא לרשת כו', ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ה' לאבותיך לאברהם כו'.

(ד) (ד) כבד את אביך, ברזא דנצח, דאחיד בה משה, ויניק לה, דהא משה ז' הוה אוקיר ליה ה לקב"ה באורייתא. ת"ח, אי לאו אורייתא דאתייהבת על ידוי דמשה נביאה רבא, לא הוו ידעין בני נשא לקב"ה, ולא הוו י מוקרין ליה, דהא על ידא דאורייתא אולייף ב"נ פולחנא דמאריה, ואוקיר ליה לקב"ה. ובג"כ כבד את אביך ואת אמך, לקביל דמשה איהו.

(ה) ד"א, כבד את אביך, זו תורה שבכתב. ואת אמך, דא תורה שבעל פה. דכמא דאבא יהיב שפע לאימא, ה"נ יהיב שפע תורה שבכתב לתורה שבעל פה.

(ו) (ו) לא תרצח, לקביל דרגא דהוד, דאחיד בה אהרן. ובג"כ לא תרצח. בגין דכד קטלין ליה לב"נ, ההוא זיוא והוד עילאה דעליה, נטלין מניה. הה"ד, (ז) והודי נהפך עלי למשחית. ובג"כ אזהיר לון קב"ה לבני נשא, דההוא שופרא עילאה דיהב לון, דלא יטלון ליה מנהון. ז ואית נמי רזא דשלמא, ובג"כ קאים אהרן לכפרא, לנכסא נכסת קודשין. ועל פומיה כפר לעמך ישראל אשר פדית.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד ג"א היה יקיר (קראקא). ה ג"א קב"ה (דפוסים דאשונים). ו ג"א מיקרין (דפוסים ראשונים). ז ג"א ואיהו (מונקאטש במרוכבים).

(ג) (דברים ט) בהשמטות ח"ב ד' רעו : ד"ג. (שמות כ) יתרו רצט ז"ח ויצא אות ח. ע) (שם) יתרו תקסה ז"ח ויצא אות ז. פ) (דניאל י) בהשמטות ח"ב ד' רעו : ד"ג.

עשרת הדברות כנגד ע"ס

הסולם

מאמר

כבד את אביך. זו תורה שבכתב. שהיא ד"א. ואת אמך. זו תורה שבעל פה. שהיא מלכות. כי כמו שהאב נתן שפע לאם. כך נתנת התורה שבכתב שפע לתורה שבעל פה.

(ז) לא תרצח לקביל וכו' : לא תרצח. הוא כנגד מדרגת הוד שאהרן אחוז בה. ומשום זה. לא תרצח. כי כשהורגים אדם. לוקחים ממנו הזיו וההוד העליון שעליו. ז"ש. והודי נהפך עלי למשחית. ומשום זה הזהיר הקב"ה את בני האדם. שאותו היופי העליון שנתן להם. לא יקחו אותו מהם. דהיינו שלא ירצחו. ויש בזה ג"כ סוד השלום. שעל כן עומד אהרן לכפר על ישראל. ולזבוח זבח קדשים. ועל פיו. כפר לעמך ישראל אשר פדית. הנאמר אצל הרוג שאינו ידוע מי הרגו.

הוא היסוד והעיקר של כל הצדיקים האלו. ואם לא זכותם של כל הצדיקים האלו. לא היו יכולים לכבש אותה. ז"ש. לא בצדקתך וביושר לבבך אתה בא לרשת וגו' ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ה' לאבותיך לאברהם וכו'.

(ד) כבד את אביך וגו' : כבד את אביך. הוא בסוד הנצח. שמשה אחוז בו. ויונק אותו. כי משה היה מכבד את הקב"ה בתורה. בוא וראה. אם לא התורה שניתנה על ידי משה הנביא הגדול. לא היו יודעים בני אדם את הקב"ה. ולא היו מכבדים אותו. כי ע"י התורה לומד האדם עבודת אדונו. ומכבד את הקב"ה. ומשום זה. כבד את אביך ואת אמך הוא כנגד משה.

(ה) ד"א כבד את וגו' : פירוש אחר.

(ז) (צ) לא תנאף, ברזא ן דמלכות. דאחיד בה מאן קאחיד. ואיהו רזא דחכמתא, דהא כנסת ישראל לא אתהברת אלא בההוא דחזי לה, דאיהו צדיק יסוד עולם. ן ד"א, הכי אוליפנא ברזא דמהימנותא. כבד, לקבל כנסת ישראל. לא תרצה, לקבל דרגא דנצח. לא תנאף, לקבל דרגא דהוד.

(ח) ד"א, כבד לקביל יהי מאורות, דעובדא דבראשית. לא תרצה, לקבל (ק) ישרצו המים שרץ נפש חיה. בג"כ נפש חיה לא תקטול. לא תנאף, לקביל (ר) תוצא הארץ נפש חיה למינה. בג"כ, לא תנאף באיתתא דלאו מינך, דלאו איהי בת זוגך.

(ט) . לא תגנוב, לא תענה, לא תחמוד. דא הוא סיומא * דעשר אמירן דאורייתא, לקבל עתיקא דעתיקין, ראשיתא דכלא לאחדא סופא ברישא, ולמהוי כלא חד. והאי דלא שארי בהו בקדמיתא. לאולפא רזא עילאה, עד אן אתר אתייהיב רשותא למשה כ לאסתכלא, ומאן אתר קביל אורייתא, ל דהוא מזעיר אנפין.

(מ) ן ובג"כ אמר שבע אמירן, לקבל שבע דרגין עילאין, דרמיון בקרא, (ס) דלך ה' הגדולה וכו'. ועד ההוא אתר אסתכל משה, הה"ד, (ת) פנים בפנים דבר ה' עמכם. פנים, דא ברא קדישא, בפנים דא ברתא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ח ג"א דצדיק (מונקאטש וינציא בסוגריים). ס ג"א ל"ג מן ד"א עד ד"א (קראקא). י ג"א ל"ג לא תגנוב לא תענה לא תחמוד (קראקא). כ ג"א ל"ג לאסתכלא (קראקא). ל ג"א ל"ג דהוא (קראקא). ן ג"א ל"ג ובג"כ (קראקא).

(צ) (שמית כ) שמות יח יתרו תצב תקטה ויקרא קפו קדושים עם ת"ז תכ"ו ד' עב. תל"ז ד' עת : ז"ל ויצא ס תק"ח ד' קיו ס"ב. ק) (בראשית א) ב"א תה ת"ז ת"ע ד' קלה. לעיל יתרו אות פב. ר) (שם) ב"ב קס קעא ז"ל בראשית קמא תד תס תקנט תרסט תשלו ד' לד ס"ב תק"ח ד' קיב ס"ג לעיל יתרו אות פא. (דה"א כט) ב"א שלס לעיל אות לב. (ת) (דברים ה) יתרו רצו ז"ל ד' מח ס"ב.

מאמר

הסולם

עשרת הדברות כנגד ע"ס

(לט) לא תגנוב לא תענה וכו': לא תגנוב, לא תענה, לא תחמוד, זה הוא הסוף של עשרת הדברות של התורה, הם כנגד עתיקא דעתיקין, שהס ג"ר, כתר חכמה ובינה, שהם ראשית הכל ליחד הסוף בראש, ושיהיו הכל אחד. ומה שלא התחיל בהם בתחילת עשרת הדברות, הוא ללמד סוד עליון, עד איזה מקום ניתנה רשות למשה להסתכל, ומאיזה מקום קבל התורה, שהוא מו"א.

(מ) ובג"כ אמר שבע וכו': ומשום זה אמר שבע דברות, שהן כנגד שבע מדרגות עליונות, חג"ת נהי"ת, הרמוזות בכתוב, לך ה' הגדולה וגו', ועד אותו מקום, דהיינו עד החסד, הסתכל משה. ז"ש פנים בפנים דבר ה' עמכם. פנים, הם הבן הקדוש, דהיינו ז"א הכולל

(ז) לא תנאף ברזא וכו': לא תנאף, הוא בסוד מלכות, שאוחז בה מי שאוחז, והוא סוד החכמה, כי כנסת ישראל אינה מתחברת אלא במי שראוי לה, שהוא צדיק יסוד עולם. פירוש אחר, כך למדנו בסוד האמונה, כבד, הוא כנגד כנסת ישראל, שהיא המלכות. לא תרצה, הוא כנגד מדרגת נצח. לא תנאף, הוא כנגד מדרגת הוד.

(ח) ד"א כבד לקביל וכו': פירוש אחר, כבד, הוא כנגד יהי מארת שבמעשה בראשית. לא תרצה, הוא כנגד ישרצו המים שרץ נפש חיה, משום זה, נפש חיה לא תרצה. לא תנאף, הוא כנגד תוצא הארץ נפש חיה למינה, משום זה לא תנאף באשה שאינה בת זוגך.

(מא) פנים, דא ברית. בפנים, דא ארון. וכיון דאתחברו, דבר ה'. ומאי ניהו. שבע אמירן, באינן תלתא דרגין עילאין דעתיקא קדישא, אתאמרו לקבליהון תלתא אמירן, בתראין. וסליקו מתתא לעילא.

(מב) ואמר לא תגנוב, לקבל אימא עילאה, בינה, דינקא מחכמה. ומאן דאית ביה בינה, איקרי מבין דבר מתוך דבר. כמאן דגניב ונסיב מה דאית בלבא דחכם, דאוליף ליה חכמתא, ואוליף ליה אורייתא. ואע"ג דאשתרי לגביה ס. בינה לינקא מחכמתא. גניבא אית מסטרא אחרא דאסיר, ואמר לא תגנוב סתם.

(מג) לא תענה, לקביל דרגא עילאה דחכמתא. דהא ב"נ לא יכיל לאתבא פתגם, אלא בגין דרגא דרוחא עילאה דחכמתא דאית ביה. דכתיב, א החכם יענה דעת רוח. ואע"ג דהאי ענייה דאיהו עני, אית ביה קיומא דעלמא, ואית ליה בה סיוע עילאה, למנדע למאריה, ואיהי ברזא דמהימנותא. אית ענייה מסטרא אחרא דאסיר, דכתיב א לא תענה ברעך עד שקר.

מסורת הזהר

חלופי גרסאית

(א) (שמית כ) וישלח לא ז"ח ויצא אות ו להלן ד' מה ס"ד. (ב) (איוב טו) בהשמטות ח"ב ד' רעו : ד"י. (ג) (שמות כ) לעיל צ"א.

נ ג"א מוסיף עלאין בתראין דסליקו (קראקא). ס ג"א ל"ג בינה (דפוסים ראשונים).

מאמר

הסולם

עשרת הדברות כנגד ע"ס

שאינו אומר לו בפיו. וז"ש ומאן דאית ביה בינה, איקרי מבין דבר מתוך דבר, כמאן דגניב ונסיב מה דאית בלבא דחכם וכו' שזה נבחן כעין גניבה. שלוקח מן החכם את מה שמסתיר ואינו רוצה להשפיע לו. ואע"ג דאשתרי לגביה וכו'. כי הגם שזה מותר בדרכי הקדושה, גניבא אית מסטרא אחרא, אם היא אינה בדרכי הקדושה נחשבת לגנבה דאסיר. ואמר, לא תגנוב סתם, שסובב גם על סודות החכמה.

(מג) לא תענה לקביל וכו' : לא תענה, הוא כנגד המדרגה העליונה של החכמה. הנקראת עדות. כי אדם אינו יכול להשיב דבר, אם שואלים אותו, אלא בשביל שיש בו מדרגה של הרוח העליון של החכמה. שכתוב החכם יענה דעת רוח. שה"ס גילוי רוח החכמה שבו, ודעת היא מלשון עדות. ואע"פ שענייה זו, שאומר יענה דעת, שהוא עני, יש בה קיום העולם, ויש בה עזרה עליונה לדעת את אדונו, והיא בסוד האמונה. יש ענייה מסטרא אחרא שאסור. שכתוב, לא תענה ברעך עד שקר.

פירושו. המשכת החכמה מותרת רק בסוד המלכות, הנקראת עני. ובסוד הדעת שהיא הקו

הכולל שש ספירות חג"ת נה"י. בפנים, הם הבת, שהיא מלכות.

(מא) פנים דא ברית וכו' : וכן פנים הם ברית, שהוא יסוד הכולל חג"ת נ"ה, בפנים הם ארון, שהוא מלכות. וכיון שנתחברו פנים בפנים, אז דבר ה' עמכם. ומי הם. היינו שנתחברו שבע דברות, שהם כנגד חג"ת נה"מ, באלו ג' מדרגות עליונות, כח"ב, של עתיקא קדישא, ואז, נאמרו כנגדם ג' דברות אחרונות, ועלו ממטה למעלה.

(מב) ואמר לא תגנוב וכו' : ואמר, לא תגנוב, כנגד אמא עילאה, שהיא בינה, היונקת מחכמה. ומי שיש בו בינה, נקרא, מבין דבר מתוך דבר, כמי שגונב ולוקח מה שיש בלב החכם, שלימד אותו חכמה, ולימד אותו תורה. ואע"פ שהותרה לו בינה, כדי לינק מחכמה, יש גנבה שהיא מסטרא אחרא, דהיינו שלא על דרך הקדושה, שהיא אסורה. ואמר לא תגנוב סתם.

פירושו. שיש סודות התורה, אשר לבא לפומא לא גלייא, שהלב אינו מעלה אותם לפנה. אלא הזוכה לבינה, שמבין דבר מתוך דבר, יוכל לקחת הסודות מלב החכם, אע"פ

(מד) לא תחמוד, לקבל דרגא סתימאה עילאה, דכל ^ט מחשבתן ביה תליין, ולית בעלמא דינדע ההוא דרגא, בגין דאיהו סתימאה דסתימין. וכד סליק במחשבה עילאה, ^פ למיברא, עלמא עילאה ועלמא תתאה, כולא הו ברעא חדא. הה"ד ^ה יעמדו יחדו. ^ז וההוא מחשבה סתימא.

(מה) וב"נ לתתא, אית ליה מחשבה סתימאה, דלית דינע בה, בר קב"ה בלחודוי. ויהבה ליה לב"נ, למחשב מלין דאורייתא, מלין דמצוה. בגין דההיא מחשבה עילאה, נגדא מבויעין דילה, לאתרא דחכמתא, ולא אתפרש כלל. ומההיא חכמתא עילאה נפקא תורה. ונגיד שקיותא עד ההוא אתר דחכמה תתאה, דאיכרי מצוה.

(מו) וע"ד מאן דחשיב למעבד מצוה, כאלו עשאה. בגין דגרים למיתי סיפוקא דברכאן, ^ק מההוא מחשבה עילאה, לאתר דאיכרי מצוה. וכאלו עשאה. כד"א ועשיתם אותם. מחשבה ^ר ודאי רישא דכולא. ואע"ג דבסטרא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ד) (שם) שמות יח יתרו תקסח ויקרא קמט אחרי מות שצד ז"ל ויצא אות י ד' מד ס"ג ה) (ישעיה: מח) ב"א שיב.
 ע ג"א מחשבן (דפוסים ראשונים). פ ג"א לברא (דפוסים ראשונים). צ ג"א מוסיף מחשבה עלאה וההוא (מונקאטש במרובעים). ק ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים ג"א להאי מצוה מההוא מחשבה (דפוסים ראשונים). ר הכי גריס דפוס מונקאטש במרובעים נוסח אחר לא גריסין ודאי (דפוסים ראשונים).

מאמר

הסולם

עשרת הדברות כנגד ע"ס

העליון עד מקום ההוא שנקרא חכמה תתונה שנקראת מצוה. שהיא מלכות. (מו) וע"ד מאן דחשיב וכו': וע"כ, מי שחושב לעשות מצוה הוא כאלו עשה אותה. משום שבמחשבתו. גרם שיבוא שפע רב של ברכות ממחשבה ההוא העליונה אל המקום שנקרא מצוה שהוא המלכות. וע"כ כאלו עשה אותה. את המלכות. כש"א ועשיתם אותם. מחשבה הוא ודאי ראש הכל. ואע"פ שמצד מחשבה העליונה ניתנה לו רשות לחשוב. דברים של מצוה מותר. דברים שאינם מצוה אסור. שכתוב לא תחמוד. פירוש. מחשבה סתימאה דסתימין הוא כתר. שמשם נמשך אור החכמה. אבל חכמה זו אינה מתגלית במקומה, אלא אחר שנתפשטה למלכות ובמקום המלכות היא מתגלה ולא במקום אחר (כמ"ש בזהר ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה). וז"ש, בגין דחשיב מחשבה עילאה, שהוא כתר. נגדא מבויעין דילה לאתרא דחכמתא, שנמשכת ממנה החכמה למקום החכמה. ולא אתפרש כלל, שאין החכמה מתגלה כלל במקום החכמה. אלא ומההיא חכמתא עילאה נפקא תורה, שהוא ז"א

הקו האמצעי. אבל בדרך אחר אסורה. וע"ז נאמר לא תענה בדעך עד שקר. וז"ש, ואע"ג דהאי ענייה דאיהו עני, שעליה אמר החכם יענה דעת רוח. אית ביה קיומא דעלמא וכו', שממנה כל המוחין שבעולמות. אית ענייה מסטרא אחרא דאסיר, דהיינו ההמשכה מקו שמאל בלבד. שלא ע"י קו האמצעי, שאסור. שע"ז כתוב, לא תענה ברעך עד שקר. (מד) לא תחמוד לקבל וכו': לא תחמוד, הוא כנגד מדרגה סתומה עליונה, שכל המחשבות תלויות בו ואין בעולם מי שידע המדרגה ההיא. משום שהיא סתומת הסתומות. דהיינו כתר. שעליה אמרו, כשעלה במחשבה עליונה, לברוא העולם, העולם העליון והעולם התחתון הכל היה ברעך אחד. ז"ש, יעמדו יחדיו. והמחשבה ההיא היא סתומה. (מה) וב"נ לתתא אית וכו': והאדם למטה, יש לו מחשבה סתומה, שאין מי שידע בה דק הקב"ה לברו. ונתנה לאדם שיחשוב בה דברי תורה ודברי מצוה. משום שמחשבה העליונה והיא נמשכים המבויעים שלה. למקום החכמה, ואינה מתגלית כלל. ומחכמה עליונה היא יוצאת התורה, שהיא ז"א. ונמשך שיקוי (דפוס"י דף מ"ד ט"ד) 586

דמחשבה עילאה אתייהב ליה רשותא למחשב. מלין דמצוה ט מותר, מלין דלאו מצוה, אסירן, דכתיב לא תחמוד.

מז) ות"ח, מ"ט כלהו אמיראן, לקבל כל ה כתר, מ"ע באתרא דחזי ליה, מל"ת באתרא דחזי ליה. ואינון תלתא בתראי, אינון לא תעשה, מכלל דעשה, כדאוקימנא בכלא, אע"ג דהאי שרי, האי אסור. דבגין דאינון לקבל עתיקא דעתיקין, דחסד ורחמים גדולים ביה שריין, ולא אתחזי אלא למצות עשה. בגיני כד דייק מנייהו, דלא יתפני בר נש לסטרא אחרא, ורשים להו במצות לא תעשה.

מח) ואזהיר לון לבני נשא בלאו, על האי אמירה בתראה, דאיהו כללא בתראה דאורייתא, ומאן דעבר על האי, כאלו עבר על כל אורייתא. בגין דאיהו לעילא, ראשיתא דכלא, כללא דכלא. ואי ב"נ עבר על האי, ואסטי מחשבתיה מן אורחין דאורייתא, כדין אתדבק בס"א, בסטרא דשקר, וכדין אתי לידי לא תענה ברעך עד שקר. כדאשכחנא באחאב, דחמיד כרמא (* דנבות הזרעאלי, וכדין אסהידו עליה שקרא, ומהאי אתי ב"נ למעבר א על כלהו אמירו.

חלופי גרסאות

ט ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג מותר (דפוסים ראשונים). ת נ"א מוסיף כתר וכתרא (דפוסים ראשונים). נ נ"א ל"ג על (קראקא).

מאמר

הסולם

עשרת הדברות כנגד ע"ט

ואלו ג' הדברות האחרונות. עהן כנגד ג' ספירות ראשונות. הן לא תעשה. מכלל עשה. כמו שהעמדנו בכולן. שזה מותר וזה אסור. שמצד הסטרא אחרא אסור, ובדרכי הקדושה מותר. הרי שיש בכל אחת עשה ול"ת. ומשיב. משום שהם כנגד עתיקא דעתיקין, דהיינו ג"ר, שחסד ורחמים גדולים שורים בו, ואינו ראוי אלא למצות עשה. ומשום זה מדייק מהם, דהיינו ממצות עשה, שחצוה לקיימס בדרך הקדושה מדייק, שלא יפנה האדם בהם לסטרא אחרא, ורשם אותם ע"כ במצות לא תעשה.

מח) ואזהיר לון לבני נשא וכ"ו: והזהיר לבני אדם, בלאו, על דברה היא האחרונה, שהיא כלל האחרון שבתורה, דהיינו לא תחמוד, ומי שעובר על זה הוא כאלו עבר על כל התורה. משום שלמעלה היא ראשית הכל, כלל הכל. עשהמלכות קשורה בכתר. ואם האדם עובר על זה, ומסיר מחשבתו מדרכי התורה, או מתדבק בסטרא אחרא, בצד השקר, ואז בא לידי, לא תענה ברעך עד שקר. כמי

ד"א הנאצל מחכמה ובינה, והוא מקבל החכמה ממקום החכמה, וגם בו אינה מתגלה, אלא. ונגיד שקיותא, ששפע החכמה נמשכת, עד שהוא אתר דחכמה תתאה, דאקרי מצוה שהוא המלכות שנקראת חכמה תתאה, ונקראת מצוה, ובמקום המלכות החכמה מתגלה. וז"ש, ובר נש לתתא אית ליה מחשבה וכו' ואע"ג דבסטרא דמחשבה עלאה אתייהב להו רשו למחשב, כלומר, אע"פ שמותר לו לאדם להמשיך החכמה ממחשבה עלאה, מלין דמצוה מותר, מותר לו להמשיך משם רק דברי מצוה, דהיינו לצרכי המלכות הנקראת מצוה, מלין דלאו מצוה, אבל מה שאינו דרך המלכות שנקראת מצוה, אסור להמשיך ממחשבה עליונה, וע"ז כתוב לא תחמוד.

מז) ות"ח מ"ט כלהו וכ"ו: ובוא וראה מהו הטעם שכל הדברות, עהן כנגד ז"ט תחתונות חג"ת נה"מ, יש כנגד כל ספירה, מצות עשה במקום הראוי לו, ומצות לא תעשה במקום הראוי לו. כלומר או מ"ע או מל"ת, (דפ"י דף מ"ד ט"ד *) דף מ"ה ט"א

(ט) אבל כד איהו אזיל באורחין דאורייתא, וחשיב בפקודי, כדין אתפשטא והיא מחשבה בכלהו דרגין, מסטרא דאמת, סטרא דמהימנותא עילאה.

(ז) ות"ח, דהא נעיצין ב כלהו אמירן, סופא ברישא, ורישא בסופא. רישא למנדע לקב"ה במחשבתיה. סופא דלא לאסטאה מחשבתיה ורעותיה לסטרא אחרא. וכד ב"נ מתדבק בהאי, כדין כלהו עלמין מתמלאן ברכאן עילאין, דנגדין מן עתיקא סתימא דכלא.

מאמר שלש רגלים וראש השנה

(זא) וכד נתתו, כלהו אתקשרו ביום השלישי, ודא יעקב. בג"כ י שביעאה לקבליה, דכלהו שבעה אתקשרן ביה. ה וכדין דאתי ארץ, בנהירו עם בנהא, דכלהו שבעה אתקשרן לאנהרא, וכדין ארבעה כוסות, ארבעה גאולות.

(נב) קידוש על היין, לקבליה דדוד. הגדה, לקבליה דיעקב. ברכת המזון, לקבליה דיצחק. הלל הגדול, לקבליה דאברהם.

חלופי גרסאות

ב ג"א ל"ג כלהו (קראקא). ג בלפ"י כתיב ע"כ. ד ג"א שביעה (קראקא). ה ג"א וכיון דהאי (מינציא ג"א בס' גריים).

עשרת הדברות כנגד ע"ס

הסולם

מאמר

ממלכות (כנ"ל אות מ"ו). וכשהאדם מתדבק בזה. להמשיך אל המלכות, או מתמלאים כל העולמות ברכות עליונות הנמשכות מעתיקא הסתום מכל. נעיצין, פירושו תקועות ומעוכות. כי על החגית מעוכה. מתדגם נעיצה (ש"א כ"ו).

כמו שמצאנו באחאב, שחמד הכרם של גבות הזורעאלי, ואז העידו עליו שקר. ומזה בא האדם לעבור על כל הדברות.

(ט) אבל כד איהו וכי: אבל כשהולך בדרכי התורה, וחושב במצותיה, או מתפשטת המחשבה היא בכל המדרגות מצד האמת. שהוא קו האמצעי, הנקרא אמת. צד האמונה העליונה, שהיא המלכות.

מאמר שלש רגלים וראש השנה

(זא) וכד נתתו כלהו וכי: (חסר תחילת הענין) וכשירדות, מתקשרות כולן, כל זה"ס חגית נהי"מ, ביום השלישי, שזה יעקב שהוא ת"ת הכולל כולן, משום זה, השביעית, שהיא מלכות, היא כנגדה, כי כל שבע הספירות מתקשרות גם במלכות, שהיא מקבלת את כולן. ואז הארץ הזו, שהיא מלכות, באה באור עם בניה, דהיינו שכל שבע הספירות קשורות בה להאיר, ואז ה"ס ארבע כוסות, ארבע גאולות, שה"ס חגית עם מלכות, וחגית כוללים נהי"מ הרי ז' ספירות.

(ג) ות"ח דהא נעיצין וכי: ובוא וראה, כי כל הדברות, שה"ס הספירות, מעוכות, סופן בתחילתן ותחילתן בסופן, כי כל ספירה כלולה מע"ס, ומלכות דספירה עליונה היא כתר לספירה תחתונה, ונמצא שסוף כל ספירה מעוכה בתחילת כל ספירה, כי סוף כל ספירה היא מלכות, וכן תחילת כל ספירה היא מלכות, דעליון, וכן תחילתן בסופן, כי תחילת כל ספירה היא כתר, וסוף כל ספירה היא כתר לתחתון, והוא כדי לדעת את הקב"ה במחשבתו, בסוף, כלומר, שימשיך החכמה ממחשבתו שה"ס כתר עד הסוף, שהיא מלכות, ולא להטות מחשבתו ורצונו לסטרא אחרא, דהיינו לחיץ

(נב) קידוש על היין וכי: קידוש על היין היא כנגד דוד, שהוא מלכות. אמירת הגדד

(נג) מתתא לעילא סליק כגוונא דא, מצה, לקבליה ו דודו. ז שבועות, לקבליה דיעקב. ראש השנה, לקבליה דיצחק. סוכות, לקבליה דאברהם. ואע"ג דאוקימנא לקבליה דאהרן, כלא חד. וכיון דמטו לאתרא שלימא דיעקב, אמרו הלל הגדול.

(נד) דבר אחר (ו) זה יתנו, כמה אית לון לבני נשא ן לאסתמרא באורחיהו, דכד הוא זכאה אזדבן, כלהו עשר דרגין אסתימו נהורייהו, ן דהא לא נגיד נהירו דעתיקא, אלא בגיניה לתועלתא על ארעא. ומאן דעבר ע"ד, עבר על כל פיקודייה. וקב"ה ברחימו סגיא, יהב שבת לנטרא לקבליה, דשקיל ככל פיקודייה.

(נה) וע"ד עשר גרה, דאהדר לאתריה, איהו כופר נפש, ונהרין לאתרא דאיקרי נפש, מאתרא דישראל. ושמים נהירין להאי ארץ, ויהבין לה כל תקונהא לאתחברא לעילא.

מאמר ביאור המזמור השמים מספרים

(נו) ת"ח, כתיב (ז) השמים מספרים כבוד אל. מאן שמים. ן שמיא דקב"ה, מספרים לאתרא דאיקרי כבוד אל. מאן כבוד אל. ברתיה דאברהם,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו נ"א דיצחק (קראקא). ז ה"ג הסלם נ"א מוסיף סוכות לקבליה דאברהם שבועות (כל הדפוסים). ח נ"א לאתערא אורחיהו (קראקא). ט נ"א דהא (קראקא). י נ"א שמה (קראקא).

(י) (שמות ל) תרומה תקעט לעיל אות א. ז) (תהלים יט) הקסה"ז קכו משפטים דט תרומה קפו ת"ז? בהקרמה ד' יב : ז"ח בראשית אות רצו ת"ק"ח ד' צד ט"א להלן אות סה.

שלוש דגלים ור"ה

הסולם

מאמר

נסתס האור ולא נמשך למטה. ומי שעבר על זה, עבר על כל המצות. והקב"ה באהבה רבה, נתן לשמור את השבת כנגדו, דהיינו לכפר על מכירת יוסף, שהיא שקולה כנגד כל המצות.

הגדה, היא כנגד יעקב, שהוא ת"ת. בדכת המזון, היא כנגד יצחק, שהוא גבורה. הלל הגדול, הוא כנגד אברהם, שהוא חסד.

(נה) וע"ד עשר גרה וכו' : וע"כ עשר גרה, שה"ס עשר ספירות, שהחזיר למקומם, דהיינו שיחזרו ויאירו, היא כפר נפש, שמאירים למקום שנקרא נפש, שהוא המלכות, ממקום של ישראל, שהוא ז"א, המאיד למלכות. ושמים, שהס ז"א, מאירים לארץ הזו, שהיא מלכות, וישראל נותנים לה כל התקונים להתחבר למעלה, עס ז"א.

(נג) מתתא לעילא סליק וכו' : ממטה למעלה עולה כעין זה. מצה היא כנגד דוד, שהיא מלכות. שבועות כנגד יעקב, שהוא ת"ת. ראש השנה כנגד יצחק, שהוא גבורה. סוכות כנגד אברהם, שהוא חסד. ואע"פ שהעמדנו שסוכות הוא כנגד אהרן, הכל אחד. כי הכוונה היא על היותו כהן, שהוא חסד. וכיון שהגיע למקום השלם של יעקב, אמרו ההלל הגדול. (חסר הסיים).

(נד) דבר אחר זה וכו' : פירוש אחר. זה יתנו. כמה יש לבני אדם להשמר מדרכיהם, כי כאשר נמכר אותו צדיק, יוסף, כל עשר המדרגות, דהיינו ע"ס, סתמו אורותיהן. כי אינו נמשך האור מעתיקא, שהוא כתר, אלא בשביל התועלת של הארץ. וכיון שחטאו,

מאמר ביאור המזמור השמים מספרים

(נו) ת"ח כתיב השמים וגו' : בוא וראה, כתוב, השמים מספרים כבוד אל. מי היא

דאיקרי אל. אל, דא אברהם. מאי מספרים. כד"א, (ח) אז ראה ויספרה. מאי ויספרה. כד"א, (ט) מקום ספיר אבניה. ואינון שמיא, מתקנין לה בכל תיקונהא, להאי כבוד אל.

(נז) וע"ד ישראל לתתא, מייתין לה נהירו בלחישו, ממבועא דלעילא, ואומרין ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

(נח) ואתר דאיקרי שמים, אסהיד בהון. וע"ד עין ודליית אינון רברבין, למגוי סהדין. שמים, דכתיב (ו) העדותי בכם היום את השמים, דא יעקב, אתרא דשמים. ומנ"ל דאיהי אסהידת. דכתיב ואת הארץ. וכתיב (ז) כירח יכון עולם ועד בשחק נאמן.

(נט) וכד ישראל בשלימו (ז) כדחזי, סהדין שלימין סהדין בהו, קב"ה וכנסת ישראל, ובההוא זימנא נגיד טלא דלעילא, מאתרא דעתיקא. אימתי. כד אינון ביחודא. הה"ד, (ח) שראשי נמלא טל. חשבון ט"ל: יהו"ה אח"ד. קב"ה וכנ"י. דבההוא שעתא אתחזון ישראל לטלא.

(ס) וישראל דידעין בהון, אינון מיתדון לון תרי זמני ביומא. חד בסטרא דיממא, וחד בסטרא דליליא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (איוב כח) הקסה"ו עב ז"ח ד פה ט"ב צא ט"ב (ח) ג"א מאתר (דפוסים ראשונים). ל ג"א כד הו תק"ח ד קכא ט"ג. ט (שם) מקץ קלו. י (דברים ל) בהשמות ח"א ד תז : רגט : די קדושים קו שלח לך כו ז"ח ד צ ט"ג תק"ח ד צח ט"ג. כ (תהלים סט). ל (שיר ה) וירא שמש אורא רבא טו פנחס קעד ר"י תיח ד לא : תייס ד לח. תכ"ה ד ע. תסי"ט ד קה. להלן אות סא.

מאמר

הסולם

ביאור המזמור השמים מספרים

השמים. ומאין לנו שהמלכות מעידה. הוא שכתוב, ואת הארץ. שהיא מלכות. וכתוב, כירח יכון עולם ועד בשחק נאמן. והירח היא המלכות.

(נט) וכד ישראל בשלימו וכ"י: וכשישראל הם בשלמות כראוי, עדות שלמה מעידים בהם, הקב"ה וכנסת ישראל, שהם ז"א ומלכות. בזמן ההוא נמשך הטל שלמעלה, דהיינו השפע, ממקומו של עתיקא, שהוא הכתר, מתי זה, הוא כשז"א ומלכות הם ביחד. ז"ש, שראשי נמלא טל. טל הוא בחשבון הויה אחד, דהיינו קב"ה וכנסת ישראל. כי בשעה ההיא ראויים ישראל לטל.

(ס) וישראל דידעין בהון וכ"י: וישראל שיודעים בהם, הם מיוחדים אותם, ז"א ומלכות, ב' פעמים ביום, דהיינו בקריאת שמע, אחת בצד היום שהוא ממשלת ז"א, ואחת בצד הלילה, שהוא ממשלת המלכות.

ומההרא

הוא שמים. היינו שמים שהוא הקב"ה, דהיינו ז"א, מספרים, היינו שחאיריס, למקום שנקרא כבוד אל. מי הוא כבוד אל. היא בת אברהם, שהיא המלכות, אל, זהו אברהם, שהוא חסד, הנקרא אל. מהו מספרים. היינו כמו שאתה אומר, אז ראה ויספרה. מהו ויספרה. הוא כש"א, מקום ספיר אבניה, שהוא לשון הארה, והשמים האלו, שהם ז"א, מתקנים אותה בכל התקונים, לכבוד האל הוה, שהוא המלכות.

(נז) וע"ד ישראל לתתא וכו': וע"כ ישראל למטה, מביאים לה, אל המלכות, אור בחשאי ממבוע שלמעלה, מז"א, ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

(נח) ואתר דאיקרי שמים וכ"י: והמקום שנקרא שמים, מעיד בהם, וע"כ עין חלת, חשמע ישראל, הן גדולות, להיות עדות. השמים. שכתוב, העדותי בכם היום את השמים. זהו יעקב, דהיינו ז"א, שהוא מקום (דפו"י דף מ"ה ט"א)

(א) ומההוא טלא, זמינין מיתייא ׀ לאחיא לעלמא דאתי. הה"ד, ׀ ורבים מישני אדמת עפר יקיצו. ׀ מישני, כד"א, ׀ אני ישנה ולבי ער כו', אתרא דלבי. קול דודי, אתרא דאיקרי קול, ודא יעקב. שראשי נמלא טל, היינו ברכות שמים, ׀ דאתיין להאי אתרא דאיקרי שמים, כד איהו בייחודא עם נוקבא, ותיקום מעפרא.

(ב) ויצחק כד בריך ליה ליעקב, * אמר, ׀ ויתן לך האלהים מטל השמים. בגין דחזא, דיעקב ירית ההוא אתרא. האלהים, ׀ דא אימא עילאה. דעטרא ליה בעיטרין עילאין, לאזדווגא במטרוניתא.

(ג) וכד מטי האי טלא לזעירא, מסטרא דצפון אגליד. ומסטרא דדרום נגיד. עד דמטי לכסא הכבוד. וכד מטי לכסא הכבוד, אתרא דאיקרי

חלופי גרסאות

ח ג"א לאחאה (קראקא) ג"א לאתאה (ויניצא). ג ג"א ל"ג מן מישני עד ולבי (קראקא). ט ה"ג הסלם ג"א מוסיף דאתיין לעילא (דפוסים ראשונים) ג"א דאתיין מלעילא (מונקאטש). ע ג"א ל"ג דא (קראקא).

מסורת הזהר

(ח) (דניאל יב) נח די ז"ח ר' סא ט"ג תק"ח ר' צו ט"ב קה ט"א. ו) (שיר ה) לעיל אות נט. ט) (בראשית כו) הקסה"ו רנס בא קעא אורא זוטא קיו.

ביאור המומד השמים מספרים

פירוש. השפע, שממנו נמשך המזון והחיים, שה"ס אורות החכמה, הנה הימין שבהם נקראים טל. והשמאל שבהם נקראים מטר. ובעתיקא שה"ס הכתר, שממנו נמשך אור החכמה, הוא כולו חסד, ואפילו השמאל שבו הוא חזק לחסד, וע"כ נקרא בו השפע והוא בשם טל בלבד. אמנם כשהשפע הזה מגיע לז"א, כבר מתגלה בו צד צפון, שהוא בחינת שמאל דין, כמ"ש בפלפה"ס, שעם יציאת הקו השמאלי דישסו"ת שהוא שורש ז"א, נעשית מחלוקת בין ימין ושמאל, ואורות השמאל נקפאים ונסתמים, עד שבא הקו האמצעי ומיחד השמאל עם הימין, שה"ס צד דרום, וכשהחכמה דשמאל מתלבשת בחסדים דימין, אז נמס הקפאון, והאורות מאירים בכל שלמותם. ע"ש.

ו"ש וכד מטי האי טלא לזעירא, כשנמשך הטל מעתיקא ומגיע לז"א, הוא נעשה לבחינת צפון ושמאל, שהאור נקפא בו, וז"ש, מסטרא דצפון אגליד, כי אינו יכול להאיר בלי חסדים דימין, ובבוא הקו האמצעי ומיחד הצפון שהוא השמאל עם הדרום שהוא ימין, החכמה שבשמאל מתלבשת בחסדים שבדרום, אז נמס הקפאון, והאור חוזר ומאיר ונמשך למטה אל המלכות, וז"ש, ומסטרא דדרום, דהיינו כשהצפון מתיחד עם הדרום, נגיד עד דמטי לכסא הכבוד וכו' נמס הקפאון ונמשך לכסא

מאמר

הסולם

(א) ומההוא טלא זמינין וכו': ומהטל הזה עתידים המתים לעמוד לתחיה לעולם הבא. ז"ש, ורבים מישני אדמת עפר יקוצו. מישני, הוא כמו שאתה אומר, אני ישנה ולבי ער, ולבי ער, היינו המקום של לבי, שהוא המלכות. קול דודי, היינו המקום שנקרא קול, שזה יעקב, דהיינו ז"א. שראשי נמלא טל, היינו ברכות שמים, הבאות למקום הזה שנקרא שמים, שהוא ז"א, כשהוא בייחוד עם הנוקבא, שהיא המלכות, ותקום מעפר, דהיינו שתצא מן הגלות.

(ב) ויצחק כד בריך וכו': ויצחק כשברך את יעקב, אמר, ויתן לך האלקים מטל השמים. היינו משום שראה שיעקב יורש המקום ההוא שנקרא שמים, כי יעקב נעשה מרכבה לז"א הנקרא שמים, האלקים, זהו אמא עלאה, שהוא בינה, שהעטירה אותו בעטרות עליונות שיזדווג עם המלכה.

(ג) וכד מטי האי וכו': וכשמגיע הטל הזה לז"א, מצד צפון הוא נקפא, ומצד דרום הוא נמשך, עד שמגיע לכסא הכבוד, וכשמגיע לכסא הכבוד, שהוא המקום שנקרא ארץ, דהיינו מלכות, אז צד הצפון האוחז בו נקפא ונעשה שלג, ובו נכרא העולם, ועל זה העירו הראשונים, עולם מאין נבדא, משלג שמתחת כסא הכבוד.

ארץ, כדין סטרא דצפון דאחיד ביה, אנגליד ויתעביד שלג, וביה אתברי עלמא. וע"ד איתערו קמאי, עולם מהיכן אתברי, משלג שתחת כסא הכבוד. (סד) וע"ד בדינא לא קאים עלמא, עד דאתערו רחמי. ה"ה"ד, (ט) השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע. דא רקיע, דביה תליין כל נהורין וכוכבייא. ודא צדיק, ז דאנגיד לון להאי אתר ק דכבוד. (סה) (ט) יום ליום יביע אומר, מאן יום ליום. דא שמיא ורקיע. ולילה ללילה יחיה דעת, האי אתרא דאיקרי ר לילה אנגיד לגבריאל דאיקרי לילה. מאי דקביל מאתרא דאיקרי דעת. והוא הון יקר ונעים, דגניו ט דעתיה, בהאי אתרא דלילה. וגבריאל קביל מתמן, והוא דאקרי לילה, ואנגיד לתתאי רוח דעת ויראת ה'.

(סו) (ז) אין אומר ואין דברים, בגין דכלא בלחישו. בכל הארץ יצא קום, דא קו האמצעי, דאנגיד להאי ארץ. הדר פריש מאן שמים, דא שמש. (ק) והוא כחתן יוצא מחפתו, דא ה עטרה שעטרה לו אמו.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (תהלים יט) לעיל אות נו. (פ) (שם) הקסה"ז קמ. (צ) (שם) הקסה"ז קמא. (ק) (שם) הקסה"ז קמג ז"ח בראשית אות שמר ד' עו ט"ג ת"ק"ח ד' קג ט"ג (ר) (שיר ג) ב"א שה ז"ח בראשית אות תרנא. (פ) (שם) ויאמרו כהוא דכתיב (קראקא). צ ג"א דמנגד (קראקא) ג"א דמנגיד (מינציא). ק ג"א ל"ג דכבוד (קראקא). ר ג"א ליה (מינציא). ש ג"א דעת (דפוסים ראשונים).

מאמר

הסולם

ביאור המזמור השמים מספרים

וזהו צדיק, שהוא יסוד דז"א, המשפיע אותם למקום זה הנקרא כבוד, שהוא המלכות.

(סה) יום ליום יביע אומר: שואל מי הוא יום ליום. ומשיב, זהו שמים ורקיע. דהיינו ז"א שנקרא שמים. והיסוד שנקרא רקיע. ששניהם הם בחינת יום, וז"א יביע השפע אל היסוד. ולילה ללילה יחיה דעת. פרוש, המקום הזה שנקרא לילה. שהוא מלכות, ממשיך השפע לגבריאל שנקרא ג"כ לילה. להיותו בחינת השמאל שבמרכבת המלכות. ומה שמקבל, הוא מהמקום שנקרא דעת. שה"ס הארת החכמה המושפעת על ידי הדעת. והוא הון יקר ונעים, שדעת דז"א גנו במקום שנקרא לילה. שהוא המלכות, וגבריאל מקבל משם ממלכות, שהוא ג"כ נקרא לילה. וממשיך לתחתונים רוח דעת ויראת ה'.

(סו) אין אומר ואין דברים: היינו משום שהכל הוא בלחש. דהיינו שהחכמה אינה נמשכת ממעלה למטה, שנבחו, שאינה נשמעת לתחתונים. בכל הארץ יצא קום. זה הוא קו האמצעי הממשיך אותה ארץ, שהיא המלכות. אח"כ מפרש הכתוב, מי הוא שמים. שזה השמש

לכסא הכבוד, שהוא מלכות. וכשהחכמה נמשכת למלכות אז היא באה ג"כ אליה בתחילה בבחינת צפון ושמאל, כנ"ל בשמאל דז"א, ואז האור נקפא בה (כמ"ש) בזהר בראשית א' דף ר"צ ד"ה כתיב. ודף רמ"ז ד"ה ימא דקאפו ע"ש) וז"ש, כדין סטרא דצפון דאחיד ביה אנגליד ויתעביד שלג, דהיינו כל עוד שאינה מתחברת עם הדרום. וז"ש, עולם מהיכן אתברי, משלג שתחת כסא הכבוד, שתחילת הבריאה נמשכת מהמצב הא' שבמלכות, שהאורות היו קפואים בה בסוד השלג. ואח"כ ע"י החיבור שלה עם הדרום, שה"ס החסדים, נשתכללה הבריאה ונגמרה. וז"ס עולם חסד יבנה. כמ"ש לפנינו.

(סד) וע"ד בדינא לא זכו: וע"כ, כיון שתחילת העולם נמשכת משלג שתחת כסא הכבוד, שה"ס הדין שבשמאל, אין העולם יכול לעמוד בדין, עד שנתעוררו הרחמים, שה"ס הקו האמצעי המשפיע לה חסד ורחמים. בסוד מצב ה' (ע"י בפלפ"ס אות פ"ח) ז"ש השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע. זהו הרקיע שבו תלויים כל האורות והכוכבים.

(סז) ישיש כגבור לרוץ אורח, לאנהרא לסיהרא ת מהו ישיש כגבור. בגין ר דסטרא דגבורה איתער בההוא זמנא. (ס) מקצה השמים מוצאו, דא רישא דכולא. ותקופתו על קצותם, בגין דהוא מקיף לכולא, מבריה מן הקצה אל הקצה.

(סח) ואין נסתר מחמתו, היינו דכתיב (ח) אם יסתר איש במסתרים. תורת ה' תמימה, כמד"א (ט) ויעקב איש תם. משיבת נפש, כמד"א, (י) נשבע ה' צבאות בנפשו. בגין דהוא אתקין לה על תיקונהא, ב ויתב בביתא דילה, וזן לה בכל ג מה דאצטריכא, וע"ד משיבת נפש.

(ט) עדות ה' נאמנה, דא אתרא דיוסף, דאקרי עדות. אמאי נאמנה. בגין דהוא אתרא דנהרא, דלא יכזבן מימיו. מחכימת פתי, אתרא דלית ליה ד דעתא הוא מחכים לה, בההוא חכמה זעירא דקבילית מניה ואוקמה. ומני לה לפרנסא עלמא, ה ויהבא למאן דלית ליה זכותא מדיליה. (ע) פקודי ה', אינון דתליין מההיא דאתפקדן בידה כל גניזין דמלכא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח ג"א מאור (דפוסים ראשונים). א ג"א סיהרא (קראקא). ב ג"א וישב (קראקא) ג"א וישב (חינצ'א). ג ג"א ליג מה (קראקא). ד ג"א לתנא (קראקא). ה ג"א ויהבה (דפוסים ראשונים).

(ט) (תהלים יט) הקס"ז קמד. (ת) (ירמיה כג) נח קצד ת"ז חס"א ד' צד. חס"ט ד' קיד. (א) (בראשית כה) לעיל אות כז. (ב) (ירמיה נא) בהשמטות ח"א ד' רנח : ד"י. ג) (תהלים יט) הקס"ז קמד תק"ח ד' קסז ס"ג קיס ס"ג לעיל תרומה אות נו. ז) (שם) תרומה תקעו.

ביאור המזמור השמים מספרים

הסולם

מאמר

ה' צבאות. כי הוא ז"א, מתקן אותה, את המלכות, בתקוניה, ויושב בבית שלה, דהיינו שמשפיע לה כבחינתה, שה"ס חכמה הנקראת בית, בסו"ה, בחכמה יבנה בית, וזן אותה בכל מה שהיא צריכה. וע"כ היא משיבת נפש. (סט) עדות ה' נאמנה : היינו מקומו של יוסף, שהוא יסוד, שנקרא עדות. ולמה אומר נאמנה. הוא משום שהוא מקום הנהר שלא יכזבו מימיו. דהיינו שהוא מבחינת הזווג של או"א עלאין, שאינו נפסק לעולם, שהוא בשעה שזו"ן מלבישים את או"א עלאין. מחכימת פתי, שהוא ז"א, מחכים את המקום שאין לו דעת, דהיינו המלכות, שאין לה אלא ב' מוחין חכמה ובינה, וחסרה מוח הדעת (כמ"ש באדרא זוטא אות קפ"ג) והוא מחכים לה בחכמה הקטנה ההיא שמקבלת ממנו. שע"כ נקראת המלכות חכמה תתאה. שה"ס חכמה קטנה. והעמידות, ופקד אותה לפרנס את העולם. והיא נותנת, למי שאין לו זכות משלו.

השמש. והיינו שאומר, לשמש שם אהל בהם. והוא כחתן יוצא מחופתו. זו היא עטרה שעטרה לו אמו, דהיינו המוחין שמקבל מאמא, שהיא בינה. (ע"י זהר תרומה אות קכ"ז ובהעלותן אות ג')

(סז) ישיש כגבור לרוץ אורח : היינו להאיר אל הלבנה, שהיא המלכות. מהו ישיש כגבור. הוא משום שבעת ההיא התעורר צד הגבורה. מקצה השמים מוצאו, זהו ראש הכל, שהוא בינה, שהיא הראש והמוצא של ז"א ומלכות. ותקופתו על קצותם. היינו שהוא מקיף את הכל, מבריה מן הקצה אל הקצה. דהיינו מקצה השמים העליונים, שה"ס בינה כנ"ל, עד הקצה התחתון, שהוא מלכות.

(סח) ואין נסתר מחמתו : היינו שכתוב, אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו. תורת ה' תמימה הוא כש"א, ויעקב איש תם. כי התורה היא ז"א, שנקרא יעקב, וע"כ היא תמימה, כמו שיעקב הוא איש תם. משיבת נפש, הוא כש"א, נשבע ה' צבאות בנפשו, שהיא מלכות, הנקראת נפשו של ז"א, הנק'

(ע) פקודי ה' : היינו אותם המצות התלויות

וע"ד ישרים, כד"א ה) צדיק וישר הוא, וצדק איקרי הכי. משמחי לב, שמחה, דא כנסת ישראל. ואימתי היא בחדוה. בזמנא דאתחברת בלב השמים.

עא) מצות ה' ברה, כדין אתעבידת מצוה ברה. בקדמיתא אקרי מצוה, השתא ו דשריא עלה תורה שנכתב, אקרי מצוה ברה. כד"א, ו) ברה כחמה. וצדיק וצדק בשיקולא חדא.

עב) מאירת עינים. ז) עיני ה' ז המה משוטטים. מיט מאירת. ח) בקדמיתא מארת, דכתיב ח) יהי מארת ברקיע השמים, וכד האי רקיע השמים ט) אנהיר לה, איהי מאירת דיר"ד איתוסף בה נהירו דצדיק, ופרישו דשלמא דיליה, כדין הוא ברבו סגייא. ואימתי היא ברה. כד אתכלילת דכר ונוקבא.

עג) יראת ה' טהורה, שבחא דכנסת ישראל, דאיהי בדכיו. כד איהו אנהירו לה אנפין. עומדת לעד, דקיימא תדיר שור כ רם ו ותקיף על בנהא. אימתי. כד משפטי ה' מאתר דאמת נהרין בה. ו והאי דכתיב, צדקו יחדו, כד אינון כחדא בהאי צדק, ונטלין שמא דילה, הה"ד ט) צדקו יחדו. ואיהי שמא נ דיליה, משפטי ה'.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ה) (דברים לב) תולדות סג. ו) (שיר ו) כ"א רעו. ז) (זכריה ד) ב"ב קה. ח) (בראשית א) כ"א צח ז"ח בראשית אות קנה לעיל כי תשא אות לא. ט) (תהלים יט) קדושים יא. (קראקא). נ"א הני (מונקאטש). כ נ"א דם (קראקא). ל נ"א תקיף (דמוסים ראשונים). ס נ"א האי (דמוסים ראשונים). נ ה"ב הסלם נ"א דילהון מצות (כל הדמוסים).

ביאור המזמור השמים מספרים

הסולם

מאמר

מארת ברקיע השמים. וכשרקיע השמים הזה, שהוא יסוד דז"א, מאיר למלכות, היא מאירת עם י', שנתוספה בה הארת הצדיק, שהוא יסוד דז"א, הנקרא י', ופרשת השלום שלו. אז המלכות היא בגדלות רבה. ומתי היא ברה. היינו כשנכללים דכר ונוקבא. כנ"ל.

עג) יראת ה' טהורה: היא שבח של כנסת ישראל, שהיא המלכות, שהיא בטהרה, כשהוא ז"א, מאיר לה פנים. עומדת לעד, היינו שהיא עומדת תמיד כחומה גבוהה וחזקה על בניה. מתי, הוא כאשר משפטי ה' מאירים בה ממקום אמת, שהוא ז"א הנקרא אמת, וזה שכתוב, צדקו יחדיו, היינו כשהם, ז"א ומלכות, יחד, בצדק הזה. שהוא שם המלכות, ושניהם לוקחים את השם שלה, שהוא צדק, זיש צדקו יחדיו, שהשם צדק טובב על שניהם. והיא המלכות, לוקחת השם שלו, שז"א נקרא משפט, והיינו משפטי ה'. שהשם משפט טובב על שניהם.

התלויות במלכות שנפקדו בידיה כל אוצרות המלך. וע"כ אוה"כ ישרים, כמש"א צדיק וישר הוא. וצדק, שהיא המלכות, נקראת כך, ישר, משמחי לב, שמחה, זו היא כנסת ישראל, דהיינו המלכות הנקראת שמה, ומתי היא בשמחה. הוא בזמן שמתחברת עם לב השמים, שהוא ז"א.

עא) מצות ה' ברה: אז, כשהמלכות מתחברת בז"א, היא נעשית מצוה ברה. בתחילה היתה נקראת מצוה, ועתה שתורה שבכתב, שהוא ז"א שורה עליה, היא נקראת מצוה ברה. כמש"א, ברה כחמה. וצדיק וצדק, שהם יסוד ומלכות, הם במשקל אחר.

עב) מאירת עינים: הוא כמ"ע עיני ה' המה משוטטים. שה"ס החכמה, הנקראת עינים, שואל, מה הטעם שהיא מאירת עינים, ומשיב, בתחילה כתוב על המלכות מארת, חסר ז', שמורה לשון קללה, שכזב, יהי

עד) ד"א פקודי ה', נצח והוד, דאינון למודי ה', משמחי לב, דא אתרוג, דדמיא ללב. מצות ה', דא אתרוג. *) יראת ה', כד"א י אשה יראת ה' היא תתהלל. מ"ט. בגין דאיהי טהורה. משפטי ה' אמת, אלין שית בנין, דכלילן ביעקב, דאקרי משפט, והוא אמת. צדקו יחדיו, ביחודא שלימא ביראת ה', דהיא טהורה.

עה) ה) הנחמדים מזהב ומפז רב, מסטרא דזהב, דא שבחא דיצחק. כמד"א, ה) שמאלו תחת לראשי. ומפז, דא אברהם, ודא ימינו תחבקני. רב, דא יעקב. ומתוקים מדבש, ה) דבש דא תמר, דכליל דכר ונוקבא. בג"כ אימתי אינון מתוקים. כד אתחברו, ונפיק מנייהו דבש.

עו) זנופת צופים, כד"א ה) נופת תטופנה שפתותיך כלה. צופים, ה) בגין דכל מאן דבעי למצפי ולאסתכלא בהאי מראה. מסתכל. כד"א ה) צופה נתתיך לבית ישראל ושמעת מפי דבר. ודאי האי אתרא, אקרי פתחא דמהימנותא. זכתיב, ה) ואראה מראות אלהים. מכאן ולעילא לית רשו לאסתכלא. ועל דא מינה ינקין אינון למודי ה', דאיקרזן צופים, כמד"א ונופת צופים.

עז) ד"א צופים, אלין למודי ה', ה) דנהרין בה, ומתמן ינקין גביאיין. בר ממושה, דאסתלק לעילא. ז) ובההוא זמנא דכלילן כלהו בחד, אינון נחמדים.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה) (משלי לא) חיי שרה יז. כ) (תהלים יט) נח רסח. ז) (שיר ח) ב"א רמא ת"ז ת"ג ד' כו: ז"ח תולדות אות כס ד' נא ט"ג סו ט"ב. ח) (שם ד) ז"ח ויצא אות סח. ט) (יחזקאל לג). ט) (שם) וירא קצו בא קסט לעיל יתרו שיב תק"ח ד' צד ט"ג קי ט"ד.

ה) נ"א ל"ג דבש (דוסוסים ראשונים). ה) נ"א בריכ (קראקא). ה) בדפו"י כתוב כאן (בכ"י לא גל) והוא ר"ת בנוסחאות כתי"י לא גרסתין ליה. ז) נ"א ומההוא (קראקא).

מאמר

הסולם

ביאור המזמור השמים מספרים

עד) ד"א פקודי ה' וכר': פירוש אחר. סקודי ה', הם נצח והוד, שהם נקראים למודי ה', משמחי לב, זהו אתרוג הדומה ללב, שנצח והוד משמחים אותו בהשפעתם. מצות ה', זהו אתרוג, שהוא עטרת יסוד. יראת ה', הוא כמו שאתה א"מר, אשה יראת ה' היא תתהלל, דהיינו המלכות. מהו הטעם תתהלל. מפני שהיא טהורה. משפטי ה' אמת, אלו הם ששה בנין, חגית נה"י, הכלולים ביעקב, שהוא ת"ת, הנקרא משפט, והוא נקרא אמת. צדקו יחדיו, היינו ביחוד השלם ביראת ה', שהיא טהורה.

עה) הנחמדים מזהב ומפז רב: מצד זהב, שהוא שחאל, הוא שבחו של יצחק, כמש"א שמאלו תחת לראשי. ומפז, זהו אברהם. וזהו ימינו תחבקני. רב, זהו יעקב. ומתוקים מדבש, רבש, זה הוא תמר, הכלול שהיא טהורה.

עו) הנחמדים מזהב ומפז רב: מצד זהב, שהוא שחאל, הוא שבחו של יצחק, כמש"א שמאלו תחת לראשי. ומפז, זהו אברהם. וזהו ימינו תחבקני. רב, זהו יעקב. ומתוקים מדבש, רבש, זה הוא תמר, הכלול שהיא טהורה.

עז) ד"א צופים אל"ן וכר': פירוש אחר. צופים, הם למודי ה', שהם נצח והוד, המאירים בה, במלכות. ומשם מנו"ה, יונקים הנביאים

עה) הנחמדים מזהב ומפז רב: מצד זהב, שהוא שחאל, הוא שבחו של יצחק, כמש"א שמאלו תחת לראשי. ומפז, זהו אברהם. וזהו ימינו תחבקני. רב, זהו יעקב. ומתוקים מדבש, רבש, זה הוא תמר, הכלול שהיא טהורה.

עח) ד"א יראת ה' טהורה עומדת לעד. ת"ה, אי ב"ג אשתדל בקדמיתא בהאי אתרא דאיקר' יראת ה', כדין אורייתיה עומדת לעד. מ"ט. בגין דיעול מכאן למהימנותא, מהאי פתחא דכולא. וכד דחיל מהאי אתרא, אתרברבא האי אתרא, ויתבא בנהירו עם מלכא, בגין דאפיקת ברא טבא לעלמא.

עט) וע"ד אמר שלמה, טו סוף דבר הכל נשמע ט את האלהים ירא. האי סוף, סוף דדרגין. סמך רבתא, דהאי אתר סמ"ך אקר'. מדאתת אתתא, אתא סמך, דכתיב טו ויסגור' בשר תחתנה. ואימתי היא בשלימו ובובו סגי. כד ב"ג דחיל מיגה בקדמיתא, ולבתר עביד פקודי ת אבוי. פ) הה"ד ט את האלהים ירא ואת מצותיו שמור. וע"ד כתיב, ט איש אמו ואביו תיראו. אקדים אימא ביראה בקדמיתא. ואת מצותיו שמור, מצות ה'. מאן עביד שמא קדישא לעילא. מאן דעביד דא. הה"ד כי זה כל האדם, וכדין אשתלים האדם לעילא.

פא) פתח ואמר, טו ירא את ה' בני ומלך. ירא את ה', לחברא יראה בקב"ה. בני ומלך, לאמשכא נהירו מאימא עילאה, דאיקר' מלך. להאי ג ברא

מסורת זוהר

חלופי גרסאות

ט (תהלים יט) קדושים יא. ט (קהלת יב) פקודי שט לעיל טרשת יתרו אות קצו. ט (בראשית ב) ב"א רעז ז"ח ד' נה ט"ג. צ (קהלת יב) לעיל אות עט. ט (ויקרא יט) הקסו עה קדושים כו ת"ז תס"ד ד צה ו (משלי כד).

ט ג"א אורייתא (דטוסים ראשונים). ד ג"א ויתבעא (מונקאטש בסיגריים). ט ג"א ל"ג מן את האלקים עד את האלקים באות ט' (קראקא). ת ג"א אבות (ווינצ'א). א ג"א ל"ג לחברא (קראקא). ב ג"א בראין (קראקא).

מאמר

הסולם

ביאור המזמור השמים מספרים

הנביאים. חוץ ממושה, שנסתלק למעלה לדעת. ובעת ההיא שכלולים כולם באחד, במלכות, הם נחמדים.

עח) ד"א יראת ה' וכו': פירוש אחר. יראת ה' טהורה עומדת לעד. בוא וראה, אם אדם משתדל תחילה במקום הזה שנקרא יראת ה'. או תורתו עומדת לעד, מה הטעם. הוא משום שמכאן, יבא לאמונה, ממלכות זו, שהיא פתח לכל. וכשהיא מתיידיא מהמקום הזה, שהוא מלכות, מתגדל המקום הזה, ויושבת באור עם המלך, שהוא ז"א, משום שהוציאה לעולם, בן טוב.

מקודם לכן, לא כתוב פ' בתורה. ומתי היא המלכות, בשלמות ובגדלות רבה, הוא כשהאדם ירא ממנה מן המלכות, שה"ס אמו, בתחילה, ואח"כ עושה מצות אביו, דהיינו אביו שבשמיים שהוא ז"א.

פ) הה"ד את האלקים וכו': ד"ש את האלקים ירא ואת מצותיו שמור. וע"כ כתוב, איש אמו ואביו תיראו, הקדים אמו תחילה, שהיא מלכות, ביראה, ואת מצותיו שמור. היינו מצות ה', שהוא אביו. מי עושה את השם הקדוש למעלה, מי שעושה זה, ז"ש, כי זה כל האדם. כי אז נשלם האדם למעלה.

פא) פתח ואמר ירא וכו': פו"א, ירא את ה' בני ומלך. ירא את ה', היינו לחבר היראה בהקב"ה דהיינו לחבר; ומלכות הנקראת יראה, בה' שהוא ז"א. בני ומלך, היינו להמשיך האיד מאמא עלאה, שהיא בינה הנקראת מלך. אל בן הבכור הזה, שהוא ז"א להכנס ממטה למעלה. כלומר, שז"א יעלה וילביש

עט) וע"ד אמר שלמה וכו': וע"כ אמר שלמה סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא. סוף הזה הוא סוף של המדרגות, דהיינו המלכות, הוא בס' גדולה. כי המלה סוף כתובה בס' גדולה, משום שאותו מקום, שהוא המלכות, נקראת סמך. משעה שבאה האשה באה ה'פ', שכתוב, ויסגור בשר תחתנה. כי

בוכרא, למיעל מתתא לעילא. דבר אחר בני ומלך, תמשיך נהירו מברא לברתא, דאיקריא מלך.

(פב) ועם שונים אל תתערב, דלא ישנה מסדרא דמהימנותא. דהא בקדמיתא בעי לאשתדלא בהאי יראה, דאיהי פתחא דכולא. ולבתר בתורה דבכתב, דאיהי לעילא. בגין דכל ב"נ דלא דחיל חטאה, לית ליה רשו למיעל להאי פתחא דמהימנותא. כיון דמהאי פתחא דחיין ליה, מכלא דחיין ליה, דלית ליה במאי דיכול לכולא, הה"ד (ו) זה השער לה.

(פג) וע"ד איתערו קדמאי, כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת. דיתבא חכמה על כנה אשר נטעה ימינך, דאקרי כבוד אל. ואם ב"נ לא דחיל מינה, איהי מיסרת ליה, דאתמנת לייסרא בני נשא. הה"ד (ח) ודרך חיים תוכחת מוסר. מאן הוא דרך לאילנא דחייא. ההוא דאתמנא על עלמא, לייסרא בני נשא, דלא יטעיין מאורחיה.

(פה) ועם כל דא, בעי לקשרא לה לעילא, בגין דאתקריא גופא, ד ובעייתא נשמתא. ונדב ואביהו, על דלא ה קשירו לה, ונטלו מינה נשמתא, נטלת * נשמתהו, וגופא דילהון קיים, כגוונא דעבדו. וישימו עליה קטרת. (פו) בגין דלית לה מדילה, חיים כלום. ועץ החיים יהיב בה חיים. בג"כ איהי גופא. יעקב, נשמתא. נשמתא לנשמתא.

חלופי גרסאות

ג נ"א הה"ד ודרך חיים תוכחות מוסר ול"ג דלא יטעיין מאורחיה (קראקא). ד נ"א ובעיאו (מונקאטש בסוגריים). ה נ"א קשיטו (דפוסים ראשונים). ו נ"א כלום חיים (דפוסים ראשונים). ז ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג חיים (דפוסים ראשונים).

מסורת הזהר

(ו) (תהלים קיח) הקסה"ז ככ ז"ח נח אות לג תק"ח ד' צד ט"א קג ט"א ת) (משלי ו) וישב רכד ז"ח ד' טה ט"א.

ביאור המזמור השמים מספרים

(פד) ואם ב"נ לא וכו': ואם אדם אינו מתירא ממנה, מן המלכות, היא מיסרת אותו. כי נפקדה ליסר בני אדם. ז"ש ודרך חיים תוכחת מוסר. מה היא הדרך לעץ החיים, היא אותה שנפקדה על העולם ליסר בני אדם, שלא יסורו מדרכו.

(פה) ועם כל דא וכו': ועם כל זה, צריכים לקשר אותה למעלה, ב"א. משום שהיא, המלכות, נקראת גוף, וצריכה נשמה. ונדב ואביהו, משום שלא קשרו אותה למעלה, ולקחו ממנה הנשמה לקחה מהם הנשמה, והגוף נשאר קיים כמו שהם עשו. וישימו עליה קטרת. ולא קשדוה למעלה.

(פו) בגין דלית לה וכו': משום שאין לה חיים משלה כלום, ועץ החיים, שהוא ז"א, נותן

הסולם

מאמר

ירלביש את הבינה ממטה למעלה. פירוש אחר. בני ומלך, היינו שתמשוך אור מן הבן, שהוא ז"א, לבת, שהיא המלכות, שנקראת, מלך.

(פב) ועם שונים אל תתערב: היינו שלא ישנה מסדר האמונה. כי מתחילה צריכים להשתדל ביראה הזו, שהיא המלכות, שהיא פתח לכל. ואח"כ בתורה שבכתב, דהיינו ז"א, שהוא למעלה, משום, שכל אדם שאינו ירא חטא, אין לו רשות להכנס לפתח האמונה הזו שהוא המלכות. וכיון שדוחים אותו מהפתח הזה, דוחים אותו מכל, כי אין לו פתח במה שיכנס לכל. זה שכתוב, זה השער לה.

(פג) וע"ד איתערו קדמאי וכו': ועל זה העירו הראשונים. כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת. כי החכמה יושבת על כנה אשר נטעה ימינך, שהוא היראה הנקראת כבוד אל.

פז) **ופנחס דיהב שלום בארץ. חיים בארץ. איתוסף ליה נשמתא, ונהרא ליה אנפהא, בגין דאתער חיים לקבלה, וע"ד באור פני מלך. כד האי מלך דלתתא, נהירא אנפהא, חיים אתדבקו בה.**

פח) **ד"א א) באור פני מלך חיים, דא יעקב, חיים, דאתיין ליה מאימא. ובגין פינחס אתקיים עלמא, דחיבר ברית בלילה. ה"ה"ד, א) אם לא בריתי יומם ולילה. מ"ט יומם. ב) דאתחברת מ"ם סתומה ביום, ונהיר בלילה. ואלמלא האי. חוקות שמים וארץ לא שמת, אלין חוקות דקביעין בהאי חוקות התורה לא יתקיימו. ואימתי יתקיימו. כד צדקו יחדו.**

פט) **גם עבדך נזהר בהם, מלמיטעי בתיקוני דמלכא. דהא בכל לילי אשתדל בהו, לחברא לון כחדא. ה"ה"ד, א) חצות לילה אקום להודות לך. על משפטי צדקך, דמשפטים דאינון נחמדים, וכלילן מכולם, יתחברון בהאי צדק.**

צ) **כ וכדין כד מזדוגין, אינון נטרין דלא ב) יתקרב למקדש ערל וטמא. וכד אינון נטרין ב) לה שמירה ב) להאי סופא דדרגין דאיהו עקב, כדין איהי רב אתחברת לעילא. ועל דא כתיב, ד) עקב ענוה יראת ה'. עקב ענוה, יהבה**

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (שם טז) ויחי קב. ב) (ירמיה לג) ב"א רטו. ח) ג"א הוא דכתיב (דפוסים ראשונים). ט) ג"א דלא ג) (תהלים קיט) לך קלד. ד) (משלי כב) נשא קלי. א) אתחברת (דפוסים ראשונים). ג"א דהא אתחברת (חינצ'יא בטוגריים). י) למיטעם מתקוי (דפוסים ראשונים). ג"א מתקוני (מונקאטש). כ) ג"א וכדי (דפוסים ראשונים). ל) ג"א יקרא (קראקא). מ) ג"א ל"ג לה (דפוסים ראשונים). י) ג"א שמירה להאי (חינצ'יא מונקאטש). נ"א מוסיף להאי שמירה ס"פא שמירה (קראקא).

ביאור המזמור השמים מספרים

הסולם

מאמר

מאיר בלילה, שהיא המלכות. ואם לא זה, הברית, חוקות שמים וארץ לא שמת, היינו החוקות האלו, דהיינו המוחין, הקבועים בחוקות התורה הזו, שהיא ז"א, לא יתקיימו. ומתי מתקיימים. כשצדקו יחדיו, דהיינו, בעת שז"א ומלכות הם בזוג יחדיו, ע"י הברית. פט) **גם עבדך נזהר בהם :** היינו, נזהר מלטעות בתקוני המלך. כי בכל לילה השתדל בהם לחבר אותם יחד. ז"ש חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך. שהמשפטים. היינו הספירות דז"א, שנקרא משפט, שהם נחמדים וכלולים מכולם, מכל הספירות דז"א, יתחברו בצדק הזה, שהוא המלכות.

צ) **וכדין כד מזדוגין וכו' :** ואז, כשז"א ומלכות, מזדוגים, הם שומרים שלא יתקרב למקדש, שהוא המלכות, ערל וטמא. והיינו, בשמרים. וכשהם שומרים אותה, שמירה, לסיף המדרגות הזה, שהוא עקב, דהיינו המלכות

נותן בה חיים. משום זה היא, המלכות. היא גוף. יעקב, שהוא ז"א, הוא נשמה. עתיקא, שהוא בינה, הוא נשמה לנשמה.

פז) **ופנחס דיהב שלום וכו' :** ופנחס שעשה שלום בארץ, והמש"ך חיים בארץ, שהיא המלכות. נתוספה לו נשמה, והמלכות האירה פנים אליו, משום שעורר החיים כנגדה. וע"כ באור פני מלך, היינו, כשמלך זה שלמטה, שהוא המלכות, פניה מאירים, חיים, החיים מז"א נתדבקו בה.

פח) **ד"א באור פני וכו' :** פירוש אחר. באור פני מלך חיים. זהו יעקב, דהיינו ז"א, שנקרא מלך. חיים, היינו שהחיים באים לו מאמא, שהוא בינה. ובשביל פנחס נתקיים העולם, שחבר ברית, שהוא יסוד, בלילה, שהוא מלכות. ז"ש, אם לא בריתי יומם ולילה, מה הטעם שכתוב יומם. הוא משום שנתחברה ב סתומה, שהיא בינה, ביום, שהוא ז"א, והוא (דפו"י דף מ"ה ט"ד)

יראת ה'. ענוה: כמא דאתמר (ח) והאי ש משה ענו מאד. ואיקרי (ו) איש האלהים. וכתבי (ז) וענותך תרביני.

צא) (ס וכתבי, (ח) ראשית חכמה יראת ה'. בגין דברי שא בעי למדחל מינה, ולבתר לסלקא בחכמה. ד"א ראשית חכמה יראת ה', דא יראה עילאה. ובגין דהיא רישא לתתאי, נקטא שמא ע דעילאה. וע"ד אקרי עטרת, בשמא דכתרא עילאה, טמירא דכולא, ליחדא רישא בסופא, ובחד שמא אתכלילת. צב) ד"א (ט) בשמרם עקב רב, אינון משפטים נטרין להאי עקב רב, דהא יעקב, מאריה דביתא, נטיר ביתיה. והא איתערו בהוא צ דנסיב אומנותא דיעקב, דכרע שבע כריעון, לבטלא שבע רישי דחויא, דלא יקרב למקדשא. צג) גם מזדים (פ) חשוך עבדה, זדים: דא נחש ר דרכיב עליה (ס) סמאל.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ה) (במדבר יב) תזרע קט. (ו) (דברים לג) וישב רפב. (ז) (תהלים יח). (ח) (שם קיא) הקסה"ז קכ ז"ח בראשית אות שלא תס. (ט) (תהלים יט).
 ס נ"א דכתיב (קראקא). ע נ"א דעלאי (קראקא). פ נ"א דא (מונקאטש). צ ה"ג הסלם נ"א עקב (דפוסים ראשונים) נ"א דרב אחא בר יעקב (מונקאטש במרובעים בשם ספר מג"ע אוסן קצב). ק נ"א ל"ג מן חשוך עבדך עד חשוך עבדך (קראקא). ר נ"א ורכיב (חינצא).
 ח ה"ג הסלם נ"א ל"ג סמאל (דפוסים ראשונים).

מאמר

הסולם

ביאור המזמור השמים מספרים

וח"ש ראשית חכמה יראת ה', דא יראח עלאה, שהיא בינה. ופירוש הכתוב הוא, שהבינה, שהיא יראה עלאה, נקראת ראשית חכמה. ובגין דהיא רישא לתתאי, ומשום שהבינה היא הראש המשפיע חכמה לתחתונים, משום שהחכמה נסתמה, נקטא שמא דעילאה, לקחה השם ראשית חכמה השיך לעליון ממנה, שהוא חכמה ממש, אע"פ שהיא רק בינה. ומביא דוגמא, וע"ד אקרי עטרת בשמא דכתרא וכי. ועל דרך זה, נקראת גם עטרת, שהיא המלכות. בשם כתר. והוא מטעם ליחדא רישא בסופא, שצריכים ליחד ראש הספירות שהוא כתר בסוף הספירות, שהוא מלכות. וע"כ ובחד שמא אתכלילת, נכללה המלכות בשם אחד עם הכתר. כי עטרת פירושו כתר. צב) ד"א בשמרם עקב רב וכי: פירוש אחד. בשמרם עקב רב. הם המשפטים, שהם ד"א, השומרים עקב רב זה, שהוא המלכות. כי יעקב, שהוא ד"א, שהוא בעל הבית, דהיינו בעלה של המלכות הנקראת בית, הוא שומר הבית. והרי העירו באותו שלקח אומנותו של יעקב, דהיינו רב אחא בר יעקב, שכרע שבע כריעות וביטל שבעה ראשים של הנחש, דהיינו ז' ספירות דטומאה שלו, שלא יקרב אל המקדש. שהוא המלכות, לניק ממנה.

המלכות שהיא בסוף הספירות, אז היא רב, כי היא מתחברת למעלה עם ז"א. ועל זה כתוב, עקב ענוה יראת ה' דהיינו כדי לזכות בעקב, שהוא ענוה, דהיינו המלכות, ניתנה יראת ה'. שעי יראה זוכים לענוה. הרי שהמלכות נקראת עקב. ענוה, היא מלכות, כמו שלמדנו, והאי ש משה ענו מאד. ונקרא איש האלקים, דהיינו בעלה של המלכות הנקראת אלקים. וע"כ, כיון שהדכר נקרא ענו, נקראת הנוקבא ענוה. וכתוב, וענותך תרביני, שפירושו, הענוה של הקב"ה, שהיא המלכות.

צא) וכתוב ראשית חכמה וגו': וכתוב, ראשית חכמה יראת ה'. שפירושו גם כן, כדי לזכות בחכמה ניתנה יראת ה'. כנ"ל בעקב ענוה יראת ה'. משום שבתחילה צריכים לירא ממנה, מפני המלכות, ואח"כ מתעלים לחכמה. פירוש אחר. ראשית חכמה יראת ה', זו היא יראה עליונה, שהיא בינה, ומשום שהיא ראש לתחתונים לקחה השם של העליון. ועל זה נקרא עטרת בשם כתר עליון הסתור מכל, כדי ליחד הראש בסוף, ובשם אחד נכללה. עם הראש.

פירוש. נודע שהחכמה העליונה נסתמה בא"א, והחכמה המאירה באצילות היא רק מבינה שחזרה לחכמה, הנקראת חכמה דל"ב שבילין (כמיש בפלפ"ס אות מ"ד גי"ש)

זהו

חשוך עבדך, ה כגון ההוא עבדא דכל מפתחן דמאריה בידיה, אמר דהיא בחשוכא א וטלימותא, בגין אינון זדים דשלטו בעלמא, וגרמו מיתה. חזמנן פגימא סיהרא, ושליט חויא.

צד) ודוד הוה בעי רחמין על דא, ב ואמר אל ימשלו בי אז איתם, דלא ישלוט באתריה. לנטרא ההוא עקב, על ידא דיעקב, דאקרי רב, ברא בוכרא. דלית לך בעלמא ג דאתגבר לקבליה דהאי נחש, כוותיה דיעקב, ואעדי יתיה מאחסנתיה, בגין דהוא מאריה דביתא, דלא יסאב ביתיה.

צה) כיון דלא ישלוט, כדין, אז איתם. אז: אלף, נהירו דעתיקא. זיין, שבע דרגין דכלילן ביעקב. כיון דכל האי אתחבר, כדין אהיה תם. דהכי אקרי מכתם, מך ותם. מך: בגין דלית לה נהורא ד מדילה. תם: כד סיהרא באשלמותא, ונהרא בנהירין עילאין, כדין תם. וע"ד מכתם לדוד.

צו) אימת. כד אתנטירת סיהרא. הה"ד, ט שמרני אל כי חסיתי בך. מאי חסיתי. כד"א י חסיה נפש"י.

צז) מ"ט שמרני אל. סטרא דאברהם בעא לאתערא, דינהיר חסד עילאה, לחסדי דוד הנאמנים. הה"ד, ט וחסד ה' מעולם ועד עולם. חסד: דא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (שם טז.) י (שם נז.) כ) (שם קג) נשא קלה. ת נ"א בגין (קראקא). א נ"א ושלמותא (קראקא). ב ה"ג בדפוס מונקאטש נ"א ל"ג ואמר אל ימשלו בי או איתם (כל הדפוסים). ג נוסח אחר דאיתחכם (קראקא). ד נוסח אחר מדיליה (קראקא).

מאמר

הסולם

ביאור המזמור השמים מספרים

הוא אותיות א' ז', הא', הוא אור עתיקא, דהיינו אור, ג' ספירות ראשונות כח"ב. ה'ז', היא ז' מדרגות, חג"ת נהי"מ, הכלולות ביעקב, שהוא ז"א. כיון שכל זה מתחבר להאיר במלכות, אז אהיה תם. דהיינו איתס. כי המלכות כך נקראת, מכתם. שהוא אותיות מך תם. מך נקראת, משום שאין לה מעצמה כלום. והיא עניה. תם נקראת, כשהלבנה שהיא המלכות היא בשלמות, ומאירה באורות העליונים, אז נקראת תם. ועל זה כתוב מכתם לדוד. שדוד הוא המלכות הנקראת מכתם.

זהו הנחש שסמאל רכוב עליו, שפחה לחוה בעצה"ד (כמ"ש בזהר בראשית א' אות תל"ח). חשוך עבדך, רהיינו שאותו העבד שכל מפתחות אדונו בידו, דהיינו מטטרון, אמר, שהיא, המלכות, בחושך ועושק, משום אלו זדים דהיינו סמאל והנחש, ששולטים בעולם וגורמים מיתה. ולפעמים נפגמת הלבנה, שהיא המלכות, והנחש שולט.

צד) ודוד הוה בעי וכו': ודוד היה מבקש רחמים על זה, ואמר, אל ימשלו בי אז איתם. שהנחש לא ישלוט במקומו, שהיא מלכות. לשמור העקב ההוא, שהוא מלכות, על ידי יעקב, שהוא ז"א, הנקרא רב, בן בכור. כי אין לך בעולם מי שהתגבר כנגד הנחש הזה כמו יעקב, שהסיר אותו מנחלתו, שהוא מלכות, משום שהוא בעלה של הבית, שהוא מלכות, הסיר אותו, כדי שלא יטמא ביתו.

צו) אימת. כד אתנטירת וכו': מתי נקראת המלכות מכתם. כשהלבנה, שהיא המלכות, נשמדת מ"א. ז"ש שמרני אל כי חסיתי בך. מהו חסיתי. הוא לשון חוסן, כש"א בך חסיה נפשי.

צז) מ"ט שמרני אל וכו': שואל, למה כתוב שמרני אל. ולא שס אחר, ומשיב, כי הצד של אברהם, שהוא צד החסד, צדיכים לעורר, שיאיר חסד עליון לחסדי דוד הנאמנים שהוא

צה) כיון דלא ישלוט וכו': כיון שהנחש לא ישלוט, אז נאמר אז איתם. אז (דפ"י די מ"ה ט"ד) 600

אברהם. דנקיט מעולם עילאה נהירו וחיים, ויהיב לעולם בתראה, הה"ד, ועד עולם על יריאיו. הוא עולם בתראה * ה דתלייא ביה יראה.

צח) וכדין, וצדקתו דא עולם בתראה, דאקרי צדק. לבני בנים, דינקא למשריתא דאיקרון בני בנים. דהא שית עילאין דנהרין לה, איקרון בנים. כמד"א ז בני אמי נחרו בי. וכתוב ט אם הבנים שמחה. ואלין דסחרי האי עולם בתראה, איקרון בני בנים. אימתי. כד נטרי קיומיה. הה"ד, ט לשומרי בריתו. צט) ת"ח, בגין דהני בני בנים, לא נטרו קיומיה כקדמיתא, וזבינו ; ליה לארעא נוכראה, אתגזר עליהון עונשא.

ק) ודא בעא משה, כד חמא דיתעביד דינא באינון עשרה. ; הרוגי מלכות. ה ואן הוא אורייתא ט דילהון. א"ל, חזור לאחורך, לאינון דשראן אחורי משכנא, דזבינו . להאי צדיק. אמר ליה, ומאי שנא באלין גופין. א"ל, כך עלה במחשבה, ולית דיכול לאדבקא.

קא) וע"ד אשתדל דוד, לברכא להאי אתרא, דאתי מניה נהירו. ואמר ט ה' זכרנו יברך, דא צדיק. יברך את בית ישראל, האי צדיק יברך את בית

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ח נ"א דירתא דתלייא ביארא (קראקא). ו נ"א ל"ג ליה (קראקא) נ"א לה (וינציא). ז נ"א ל"ג הרוגי מלכות (דפוסים ראשונים). ח ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ומאן (דפוסים ראשונים). ט ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג דילהון (דפוסים ראשונים). י נ"א פוסיף להאי הוא צדיק (קראקא).

ז) (שיר א) ב"א קיב תוריע סב ז"ח ד' סט ס"ד ע ס"ב. ט) (תהלים קיג) ויצא קמח רל רלד שצה ויחי קעז בהשמטות ח"א ד' רנט. ד"ג. יתרו שנו שזד ויקרא רנ רנו שמו ת"ז תסיט ד' ק"י תנ"ח ד' צט ס"ג. ט) (שם קג). ט) (תהלים קטו) ויחי תצד להלן קה.

מאמר

הסולם

ביאור המזמור השמים מספרים

צט) ת"ח בגין דהני וכר : בוא וראת. משום שבני בנים אלו לא שמרו מצותיו בתחילה, ומכרו את יוסף אחיהם, לארץ נכדיה. נגזר עליהם עונש.

ק) ודא בעא משה וכר : וזה שבקש משה, כשראה את הדין שיהיה נעשה בעשרת הרוגי מלכות האלו. שאל, ואיפוא היא התורה שלהם. א"ל הקב"ה, חזור לאחורך, היינו לאלו השורים אחורי המשכן שהוא המלכות, דהיינו השבטים, שמכרו את הצדיק הזה. אל משה, ולמה באלו הגופים. טהם קדושי עליון. א"ל הקב"ה, כך עלה במחשבה, ואין מי שיכול להשיג ת.

קא) וע"ד אשתדל דוד וכר : וע"ז השתדל דוד לברך למקום הזה שהאור בא ממנו, שהוא יסוד. ואמר ה' זכרנו יברך. היינו שיברך את הצדיק, שהוא יסוד. יברך את בית ישראל, היינו שהצדיק הזה יברך את

שהוא מלכות. ז"ש. וחסד ה' מעולם ועד עולם. חסד, זה אברהם, שלוקח מהעולם העליון שהוא בינה, אור וחיים, ונותן לעולם התחתון. שהוא מלכות. ז"ש, ועד עולם על יריאיו. הוא העולם התחתון, מלכות, שיראה תלויה בו.

צח) וכדין וצדקתו דא וכר : ואן וצדקתו לבני בנים. וצדקתו, זה הוא העולם התחתון, שהוא מלכות, הנקרא צדק. לבני בנים, היינו שהיא מניקה למחנות, הנקראות בני בנים. ומפרט, כי שש הספירות העליונות המאידות לה, טהם חג"ת נה"י, נקראים בנים. כש"א, בני אמי נחרו בי, שפירושו הבנים הנ"ל. וכן כתוב, אם הבנים שמחה, טהם הבונים האלו. ואלו י"ב שבטים המקיפים העולם הזה האחרון, שהוא המלכות. טהם כללות נשמות ישראל, נקראים בני בנים. מתי, היינו, כשהם שומרים בריתו. ז"ש, לשומרי בריתו.

601 (דפוסי דף מ"ה ס"ד * דף מ"ו ט"א)

ישראל. יברך את בית אהרן, סטרא דחסד דאית כ בה, דאקרי בית אהרן, כד אתחברת לחסד. הה"ד, ויקח אהרן את אלישב"ע בת עמינדב, דאתחברת לאל. (קב) יברך יראי ה', אלין יתבי משכנא, דשארן בהאי יראה. הקטנים עם הגדולים, כד"א חיות קטנות עם גדולות. חיות קטנות, כל אינון רברבן דנפקו מאינון בני בנים, כד"א, כל הפקודים למחנה יהודה. עם גדולות, אינון שבטין. (קג) וע"ד, כל דעבר על פקודיאי, יהיב אגרא בקע לגלגולת, למהוי כופר לההוא נפשו, ויתפשט מנה נהירו, כד אתחבר ימינא כסף ל לגבה. וע"ד יברך את בית אהרן, כד אתוסף בה ברכתא, ואתער ימינא לגבה, בההוא כסף, כדין ברכתא דילה נגיד באינון דדחלין מינה.

(קד) ת"ח, כל ב"נ דתב בתיובתא קמי מאריה, ודחיל כל יומא מההוא חובה דעבד. קב"ה מחיל * ליה, ולא גבי מניה. דהא אחוי דיוסף, דחילו סגי נפל עליהו, כד חזו דאסתלק אבוהון לעילא, וחזו גרמייהו בגלותא על ההוא חובא, עד דאמר להו יוסף, אל תיראו. לא תדחלו ודאי מעונשא בהאי זמנא, כי התחת אלהים אני. ודאי אסתלקנא לעילא מההוא אתרא. ודרגא דיילי ינהיר, לסטר בי דינא, לאנהרא לכו, דאתון תחות ההוא אתרא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (שמות ו) בשלח קכא. (תהלים קד) ב"ב קכת. כ ג"א ביה (דפוסים ראשונים). ל ג"א מניה (קראקא). (במדבר ב) ויחי תשעג. (בראשית ג). מ ג"א לבגיה (דפוסים ראשונים). נ ג"א ויתער (קראקא). ט דאינון דחילין (דפוסים ראשונים). ע ג"א מינה דהא אחוי (קראקא). פ ה"ג דפוס מונקאטש ג"א בההוא (דפוסים ראשונים). צ ה"ג דפוס מונקאטש כמרוכעים ג"א לסתרא (חינצ'א) ג"א לאתרא (קראקא). ק נוסח אחר לא גרסינן לכו (קראקא).

מאמר

הסולם

ביאור המזמור השמים מספרים

את בית ישראל, שהוא המלכות. יברך את בית אהרן, היינו המלכות מצד החסד שיש בה, כי נקראת בית אהרן, כשהיא מתחברת בחסד. שה"ס אהרן, מצד שהוא כהן שמדתו חסד. ז"ש, ויקח אהרן את אלישב"ע בת עמינדב, שה"ס המלכות, הנקראת אלישב"ע שהיא אותיות אל שבע. משום שעב"ע שהיא המלכות נתחברה לשם א"ל, שהוא חסד.

העובר על הפקודים נותן שכר, בקע לגלגלת. שיהיה כפר לנפשו ההיא, דהיינו המלכות, ויתפשט ממנה האור, בשעה שנתחברה לה הימין, שה"ס הכסף שנותן, דהיינו חסדי. וע"כ יברך את בית אהרן כי המלכות נקראת בית אהרן, בשעה שנתוספו בה ברכות, והימין שהוא חסד, נתעורר אליה באותו הכסף, מחצית השקל. אז, נמשכות ברכותיה באלו היראים מפניה.

(קב) יברך יראי ח': אלו הם היושבים במשכן שהם י"ב השבטים, השורים ביראה הזו, שהיא המלכות. הקטנים עם הגדולים, הוא כש"א, חיות קטנות עם גדולות, חיות קטנות, הם כל אלו ההמונים שיצאו מאלו בני בנים, כש"א כל הפקודים למחנה יהודה. עם גדולות, היינו ראשי השבטים. רברבן, היינו המון גדול, שהוא מלשון רב רב.

(קד) ת"ח כל ב"נ וכר: בוא וראה. כל אדם החוזר בתשובה לפני אדונו, והוא מתירא בכל יום מאותו עון שעשה, הקב"ה מוחל לו, ואינו נפרע ממנו. כי אחי יוסף יראה גדולה נפלה עליהם כשראו שאביהם נסתלק למעלה, וראו עצמם בגלות על אותו עון, עד שאמר להם יוסף, אל תראו. ודאי אל תפחדו מעונש בעת ההיא, כי התחת אלקים אני, ודאי הסתלקתי למעלה ממקום הזה שנקרא אלקים שהוא

(קג) וע"ד כל דעבר וכר: וע"כ כל (דפ"י דף מ"ו ט"א י" ט"ב) 602

קה) כד חמא דוד למאריה דביתא ד דאמר כך. אמר ה' זכרנו יברך, ההוא דיתבי בעלמא דדכורא. ה', לעילא לעילא, יברך יתיה בעטרין עילאין. דהא כלהו שבטין בר מיוסף, בעלמא דנוקבא יתבין, ומתברכין מניה.

קו) ההוא אתרא, יברך את בית ישראל ש ודאי, ביתו דדוד. יברך את בית אהרן, ת דיתער סטרא דחסד דילה. יברך יראי ה' הקטנים. בג"כ יוסף ה' עליכם, מסטרא דיוסף, דהוא עליכם, איתער ברחמי עליכון. דהא ההוא א חובא יוסף מחיל לתתא, ואמר ש) אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם. בג"כ עליכם ועל בניכם, ב ויגין זכותיה עליכון. ועל בניכון, דלא יתפשוון בחוביכון, ולא ישלוט ג עליכון ההוא חו א.

קז) בג"כ אל ימשלו בי אז איתם, ואתער ההוא אתרא בעטרוי, כגוונא דאתער כד עברו ישראל ימא, ואמרו אז ישיר, כד חמו דאשתלימת סיהרא. ח) ונקיתי מפשע רב, דא חובא דשבטין, דהוה רב.

קח) ועל כולא בעא רחמין, א) יהיו לרצון קמי עתיקא קדישא. אמרי פי, דא פה דיליה. והגיון לבי, דא לב השמים. לפניך, אלין פנים עילאין.

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

ו) (תהלים קטו) לעיל קא. ש) (בראשית ג) וישב קו. ד ג"א אמר כך ול"ג דאמר כך אמר (קראקא). ש ג"א ודא (קראקא). ת ג"א אתער (חינצ'א) ג"א דאיתער ח) (תהלים יט). א) (שם) וישלח עב. (קראקא). א ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים ג"א ל"ב חובא (דפוסים ראשונים). ב ג"א ולא יתפשוון ול"ג מן ויגין עד ולא (קראקא). ג ג"א עליהן (דפוסים ראשונים).

ביאור המזמור השמים מספרים

הסולם

גאמר

עליכם. כי יוסף כבר מחל איתו עון למטה. ואמר, אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם, משום זה. עליכם ועל בניכם. שתגן זכותו עליכם. ועל בניכם, שלא יתפשו בעונותיכם, ולא ישלוט עליכם אותו הגחש.

נחוא דין, ומדרגה שלי, נחוא יסוד, יאיר לצד בית הדין, נחוא מלכות, להאיר לכם. כי אתם תחת המקום הזה, נחוא מלכות, הנקראת אלקים.

קז) בג"כ אל ימשלו וכי: משום זה, אל ימשלו בי אז איתם, ומתער אותו מקום, שהוא המלכות, בעטרותיו (כנ"ל אות צ"ה) כמו שנתער בעת שעברו ישראל את הים, ואמרו אז ישיר, כשראו שגשמה הלבנה. ונקיתי מפשע רב, זהו העון של השבטים, שמכרו את יוסף, שהיה רב.

קה) כד חמא דוד וכי: כשראה דוד את בעלה של הבית, שהוא יוסף, שאמר כך, כנ"ל, אמר ה' זכרנו יברך, שפירוש, אותו היושב בעולם הזכר, שהוא יוסף, ה' שהוא למעלה למעלה, יברך אותו בעטרות עליונות. כי כל השבטים, חוץ מיוסף, יושבים בעולם הנקבה, שהוא מלכות, ומתברכים ממנו. מיוסף, שהוא בעולם הזכר, דהיינו יסוד.

קח) ועל כולא בעא וכי: ועל הכל בקש רחמים. יהיו לרצון, לפני עתיקא קדישא. אמרי פי, זהו הפה שלו, דהיינו ההשפעה של עתיקא, שה"ס ג"ר. והגיון לבי, זה לב השמים. דהיינו, ז"א שנקרא שמים. והארת ל"ב נתיבות החכמה שבו נקרא לב. לפניך, אלו הם פנים עליונים ד"א, שהם בהסתר, ומתגלים בעת רצון

קו) ההוא אתרא יברך וכי: המקום ההוא, שהוא יוסף, יברך את בית ישראל ודאי, שהוא המלכות, ביתו של דוד. יברך את בית אהרן, היינו שיתעורר צד החסד שלה. יברך יראי ה' הקטנים עם הגדולים, היינו כנ"ל (אות ק"ב). משום זה, יוסף ה' עליכם, היינו מצד יוסף שהוא עליכם יתעורר ברחמים

דמטמרין, ואתגליין בעת רצון. ה, דא ימינא. צורי, דא שמאלא. וגואלי, דא אמצעיתא.

קט) ד"א, ה, דא אמצעיתא, דא יעקב. צורי, דא שמאלא. וגואלי, דא דימינא, דאקרי גואל, קרוב, ודאי. וזמין קב"ה לארמא ימינא דיליה, ולמיפדי לבנוי, הה"ד, ב ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל.

מסורת הזהר

ב (שם קיח) ויחי קטח ז"ח ד פו ט"ד.

ביאור המזמור השמים סטמרים

הסולם

מאמר

רצון. הויה, זה קו ימין ד"א. צורי, זה קו שמאל. וגואלי, זהו קו ימין. שהוא נקרא גואל קרוב. ודאי. ועתיד הקב"ה להרים את הימין שלו. שהוא חסד. ולפדות את בניו. ד"ש. ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל. קט) ד"א ח' רא וכו': פירוש אחר. תויה, זה הוא קו האמצעי, שהוא יעקב. צורי, דמרי ד' פיו ט"ב

סליק פרשת תשא